

Stenogrammid

XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 11.11.2015, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:05 Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (78 SE) esimese lugemise jätkamine
2. 14:45 Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (90 SE) esimene lugemine
3. 15:02 Okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (61 SE) kolmas lugemine
4. 15:06 Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (79 SE) kolmas lugemine
5. 15:07 Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (64 SE) teine lugemine
6. 15:09 Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (74 SE) teine lugemine
7. 15:18 Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (63 SE) teine lugemine
8. 15:19 Jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu (77 SE) teine lugemine
9. 15:23 Jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (75 SE) teine lugemine
10. 15:25 Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (65 SE) esimene lugemine
11. 15:34 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (120 SE) esimene lugemine
12. 15:45 Perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (112 SE) esimene lugemine
13. 16:06 Pärmissaaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (113 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:01 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu II istungjärgu 7. töonädala kolmapäevast istungit. Kas kellelgi on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Kalle Laanet, palun!

14:02 Kalle Laanet

Aitäh, austatud esimees! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon otsustas eile, 10. novembril, hääletega 5 poolt ja 2 vastu, et on vaja algatada väga vajalik seaduseelnõu. See on kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu. Kuni eilseni oli selle number 42. Aitäh!

14:02 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

14:02 Tarmo Tamm

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni liikmete nimel annan üle arupärimise rahandusminister Sven Sesterile. See käsitleb ametikohtade koondamist Rahandusministeeriumi

haldusalas. Koalitsioonileppes on välja toodud põhimõte, millest lähtuvalt väheneb töökohtade arv valitsussektoris kooskõlas tööealise elanikkonna kahanemisega. Eesmärk on vähendada dubleerimist ministeeriumide ja riigiametite vahel, ülereguleerimist ja bürokraatiat avalikus sektoris. Kokku on plaanis koondada 750 inimest ehk 1,5% riigisektori töötajaskonnast. Kokkuvõttes koondamiste järel oleks umbes 13 miljonit eurot aastas. Rahandusministeeriumi haldusalas planeeritakse koondada 11 inimest. Maksu- ja Tolliameti avalike suhete juht Rainer Laurits on aga väitnud, et nende koosseisu vähendamine tuleb suurem kui valitsuses ettenähtu. Nende strateegia keskendub organisatsiooni tegevuse efektiivsemaks muutmisele ning koosseisu vähendamisele. Veel 2012. aastal võeti sinna tööle ligi 90 inimest. Hiljutise reformimise käigus vähendati Maksu- ja Tolliameti töötajaskonda aga 198 inimese võrra, seejärel lubati madalapalgaliste maksutagastuse tõttu palgata Maksu- ja Tolliametisse lisaks kümme uut töötajat. Nüüd plaanitakse töötajaskonda jällegi vähendada. Samas oleme olukorras, kus 2013. aasta seisuga oli Eesti maksuauk jõudnud 548 miljoni euroni. Meil on ministrile neli küsimust. Aitäh!

14:04 Esimees Eiki Nestor

Juhatuse nimel olen vastu võtnud ühe eelnõu ja ühe arupärimise, nendega toimetame kodu- ja töökorra seaduse alusel.

Kohaloleku kontroll, palun!

[Kohaloleku kontroll](#)

Kohal on 84 Riigikogu liiget.

1. 14:05 Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (78 SE) esimese lugemise jätkamine

14:05 Esimees Eiki Nestor

Jätkame sealt, kus arutelu eile tööaja lõppemise tõttu pooleli jäi. Arutelul on Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 78. Palun ettekandja Andres Ammase tagasi kõnepulti! Vähemasti kolmel küsijal on küsimus küsimata. Aivar Sõerd, palun!

14:06 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud ettekandja! Mul on küsimus eelnõu algatajatele. Kas te ei kaalunud seda, et võtta see eelnõu ise tagasi, kuna te olete ettevõtte või juriidilise isiku maksuosa lihtsalt ära unustanud, nagu te ütlesite? Me ei saa niimoodi seda eelnõu arutada, sest seal on konkreetset kirjas, et see puudutab ka juriidilise isiku maksustamist. Ma toon ainult ühe näite selle kohta, mis küsimus võib tekkida, kui hakata seda eelnõu edasi menetlema. Näiteks tõstate te järk-järgult üksikisiku tulumaksu, aga dividendi tulumaks võiks justkui samaks jääda. Siis tekib ju vahe sisse ja tekib lisamotivatsioon näidata palgatulu kapitalituluna. See on praegugi probleem. Neid küsimusi on hästi palju, ma ei jõua neid kõiki ühe minutiga ette lugeda. Kas te kaalusite seda, et ise see eelnõu tagasi võtta ja teha selle asemel üks korralik eelnõu?

14:07 Andres Ammas

Aitäh! Lugupeetud küsija! Teie küsimuses esitatud näide on absoluutselt asjakohane. Loomulikult, me kaalusime kõiki asjaolusid. Aga, lugupeetud küsija ja kõik siin saalis olivad, vaadake, opositsiooni esitatud eelnõu jõuab täiskogu ette tavaliselt nii hilja kui võimalik. Meie andsime selle eelnõu Riigikogu menetlusse 18. augustil. Mis kuupäev on täna, seda võivad kõik kalendrist järele vaadata. Me soovisime, et arutelu siiski algaks ja me saaksime selgitada oma eelnõu sisu, kuulata vastuargumente ja vastata küsimustele. Teatavasti on kahe lugemise vahel võimalik eelnõu oluliselt täiendada ja parandada. Nagu ma juba eile tähelepanu juhtisin, meie eelnõu sisu – kui seletuskirja lugeda, siis saab sellest aru – käsitleb palgatulu. Hea meelega teeksime kahe lugemise vahepeal ära need parandused, mille vajalikkusele just nimelt härra Sõerd on tähelepanu juhtinud. Nii et me peame võimalikuks eelnõu enne teist lugemist oluliselt täpsustada ja selle teemaga edasi minna.

14:08 Esimees Eiki Nestor

Siim Kiisler, palun!

14:08 Siim Kiisler

Aitäh! Austatud ettekandja! Viitamine eelnõu seletuskirjale ei too selgust, vaid muudab asja segasemaks. Ma tsiteerin seletuskirja lauset, et seadus hoopis langetab tööandjate maksukoormust. See on kirjas 5. punktis enne lisas 1 olevate tabelite selgitust. Nii et see hoopis langetab tööandjate maksukoormust. Ometi ei ole selles eelnõus absoluutselt mitte ühtegi punkti, mis kuidagi tööandjate maksukoormust langetaks, küll aga, nagu te ka nõustusite, on siin punktid, mis tööandjate maksukoormust tõstavad. Miks te olete sellise täiesti väära selgituse ja mõjude hinnangu siia lisanud?

14:09 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetud küsija! Meie eelnõu küll kuidagi ei tõsta tööandjate maksukoormust. Komisjoni istungil kõlas argument, et kui tulumaksu määr tõuseb, siis võib tööandjal tekkida surve palka tõsta, aga otseselt eelnõu küll sellele ei viita. Meie eelnõu, vastupidi, vähendab seda nn maksukiilu ehk tööandja poolt vaadates töötajate ja töövõtja poolt vaadates netopalka. Seda maksukiilu nende kahe vahel meie eelnõu tõesti vähendab. Kui ta soovib, saab tööandja pakkuda töövõtjale samade töötajatega oluliselt suuremat netopalka. Me arvame, et seetõttu võiksid need inimesed, kes seni on suhteliselt madalalpalgalisest tööst loobunud, tööle asuda ja ka väiksema ettevalmistusega noored võiksid siiski madala palgaga töökoha vastu võtta. Nii et ma arvan, et meie eelnõu tööandjatele küll kuidagi liiga ei tee. Tööandja saab töötajate vähenemist niimoodi, et töövõtja netopalk ei muutu, või ta saab maksta töövõtjale suuremat netopalka, nii et töötajate ei kasva. Tegelikult saavad meie eelnõust meie hinnangul tulu nii tööandjad kui ka töövõtjad.

14:11 Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk, palun!

14:11 Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Me räägime praegu 400-eurose miinimumpalga tulumaksuvabastusest. Aga seesama saal võttis kevadel vastu seaduse, mis võimaldab kuni 480 eurot palka saavatel inimestel saada kogu tulumaks tagasi. Miks me teeme praegu uut seadust, mis teeb olukorra halvemaks? Seadus, mis hakkab kehtima 1. jaanuarist, võimaldab tulumaksu tagasi saada palju suuremal määral, ka kõrgema palgaga inimestel. See ongi mõeldud just madalalpalgaliste heaks.

14:12 Andres Ammas

Aitäh küsijale! Ütlesin ka eile peetud ettekandes, et, jah, eesmärgi poolest on need kaks eelnõu sisuliselt sarnased. Me kahtlemata tunnustame IRL-i head tahet madalalpalgaliste maksutagastuse algatamisel. Ometi peame seda IRL-i ideed põhjendamatult keeruliseks. Me kardame – sellele on juhtinud tähelepanu ajaleht Äripäev ja majandusajakirjanikud ka teistes väljaannetes –, et tolle maksutagastuse süsteemiga võivad kaasneda maksupettused ja ümbrikupalkade maksmine võib hoopis kasvada. Sellele ohule viitas rahanduskomisjoni koosolekul küll delikaatselt, aga päris konkreetselt ka Maksu- ja Tolliameti juht Marek Helm, kes kartis, et maksuametil ei jätku kõigi oma suuremahuliste ülesannete kõrval täiesti arusaadavalt jõudu kontrollida, kui õiglased, täpsed ja korrektsed need maksutagastused on. Nii et, jah, me oleme samal teel mis teie, lugupeetud kolleegid, aga me arvame, et meie süsteem on pisut lihtsam ja soodustab vähem pettusi.

14:13 Esimees Eiki Nestor

Remo Holsmer, palun!

14:13 Remo Holsmer

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma loen seletuskirjast, et eelnõu põhieesmärk on kehtestada õiglasem maksusüsteem, mis jõuliselt parandaks madalalpalgaliste majanduslikku olukorda.

Aga see eelnõu ju suurendab 4% kõigi tööinimeste maksukoormust, hoolimata nende sissetulekust. Kuidas ta siis ikkagi madalapalgaliste majanduslikku olukorda parandab? Äkki te seletate seda Riigikogu liikmetele veel kord?

14:14 Andres Ammas

Loomulikult. Aitäh küsimuse eest! Mul on hea meel, et seekord on lugupeetud kolleeg meie eelnõusse tõsiselt süvenenud. Nimelt, nagu te aru saate, me täpset protsenti ei suuda prognoosida, aga meie hinnangul on see eelnõu kasulik umbes 80%-le kõigist inimestest, kes tulumaksu maksavad. Tõsi, umbes 20% hakkavad maksma pisut rohkem kui seni. Nii et me paneme need 80% ja 20% teatud mõttes kaalukaussidele. 80%-l netotulu tõuseb, sest tulumaksuvaba miinimumi suurenemine kompenseerib ja isegi ületab selle võimaliku kahju, mis tekib maksumäära tõstmisest. Nii et 80% võidavad, aga 20% tõesti kaotavad. Selline on see poliitiline valik, mille me teie ette paneme. Aga ma lisan, et meie hinnangul on nendele 20%-le kõrgepalgalistele see kaotus, arvestades nende palga suurust, üliväike. Nad peaaegu ei taju seda. Küll aga need 80%, kes võidavad ja kes sisuliselt on kogu oma praeguse teenistuse suunanud igapäevasesse tarbimisse, tunnevad seda võitu vägagi hästi.

14:15 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

14:15 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud esimees! Austatud ettekandja! Ma tahtsin küsida teie eelnõu mõjude kohta, mis on kirjas seletuskirjas. Jätame tulumaksulaekumise kõrvale, vaatame käibemaksu. Käibemaksuhinnangud on teil minu arvates täiesti meelevaldselt arvatud. Ma esitan selle kohta ühe küsimuse. Te arvestate ainult seda käibemaksu, mis tuleb juurde, kuna palgaskaala alumises osas maksuvaba miinimum suureneb. Te ise aga ütlesite, et 20% hakkab maksma rohkem tulumaksu. Need 20% siis ju ka tarbivad vähem ja maksavad vähem käibemaksu. Kusjuures need inimesed kuuluvad ilmselt palgavahemikku, kus on suuremad tulud, ja nad on järelkult ka rohkem käibemaksu maksnud. Miks te selle osa, mille võrra käibemaks väheneb, olete ära unustanud? Seda hüpoteetilist osa, mis peaks juurde tulema, olete ju arvestanud.

14:16 Andres Ammas

Aitäh küsijale! Ma ei saa kuidagi nõustuda teie hüpoteesiga, et kõrgemapalgalised hakkavad vähem tarbima. Miks nad peaksid nii tegema? Nende sissetulekut see muudatus sisuliselt ei mõjuta. See on nii imeväike kaotus, et nende tarbimisharjumusi see vaevalt kuidagi oluliselt muudab. Meie prognoos on, jah, oletuslik. Te mõistate isegi, et väga täpseid arve niisugusel puhul välja tuua ei saa. Aga see toetub, jah, arvestusele, et madalapalgaliste lisatulu läheb suurel määral tarbimisse. Kui sissetulek on nii väike, siis säästa ei ole võimalik, pluss on siin käibemaks ja midagi tuleb ilmselt ka aktsiisidest juurde. Ma arvan, et meie arvutuste suurusjärg on siiski asjakohane ja õige.

14:17 Esimees Eiki Nestor

Urve Palo, palun!

14:17 Urve Palo

Aitäh, lugupeetud esimees! Hea ettekandja! Oma sõnavõtuga tahan lihtsalt avaldada toetust teie eelnõule ja öelda, et see on väga õige samm, me peame tulumaksuvaba miinimumi jõuliselt suurendama. See on väga oluline inimestele, kes teenivad vähe ja keda paraku Eestis tõesti on. Nagu te ütlesite, 80% selle eelnõu realiseerimisest võidaksid ja 20% tegelikult ei tajugi seda maksutõusu. See oleks väga oluline samm, kui see realiseeruks, ka kogu Eesti majanduse arengule. Ma loodan, et saabub aeg, kui meie, sotsiaaldemokraadid ja Vabaerakond, võib-olla tuleb veel keegi abiks, teeme selle asja ära. Nii et ma toetan teid ja soovin jõudu!

14:18 Esimees Eiki Nestor

See oli küsimus, sa pead vastama. (Naer saalis.)

14:18 Andres Ammas

Ma mõistsin kolleeg Palo küsimust nõnda, kas ma olen tema seisukohtadega nõus. Jah, täiel määral.

14:19 Esimees Eiki Nestor

Siim Kiisler, palun!

14:19 Siim Kiisler

Aitäh! Hea ettekandja! Teie eelmisest vastusest tööandja maksukoormuse kasvu kohta ma järeldan, et algatajad ei ole üldse aru saanud, kuidas tulumaksuseaduse loogika töötab. Selle protsendi muutmine mõjutab otseselt tööandja maksukoormust, kui me räägime näiteks erisoodustusmaksust või veel millestki muust. On kahju, et te pole sellest aru saanud, aga see selleks. Minu küsimus on järgmine. Te olete eelnõu eesmärgi osas seletuskirja kirjutanud, et muudatused ei halvenda edukamate ja jõukamate ühiskonnaliikmete olukorda. See oli jälle tsitaat. Ometi te ju ka ise tunnistate, et tegelikult ikka halvendavad. Miks te järjekordse valeväite seletuskirja kirjutasite?

14:19 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetud küsija! Teie küsimusel oli kaks poolt. Mis puudutab meie kompetentsi parandamist tulumaksuküsimustes, siis me loodame seda eeloleva kolme ja poole aasta jooksul teie abiga teha ning leida nendele täna teie arvates selgusetuks jäävatele ettepanekutele veel paremad põhjendused. Kuigi ma jään oma varasema seisukoha juurde, et meie eelnõu eesmärk on seletuskirjas täiesti ammendavalt ja hästi esitatud. Nii et ma ausalt öeldes uut vastust teile anda ei oskagi. Ma võin teile uuesti öelda, jah, seda, mis ma olen juba öelnud, et 20% inimeste olukorda need muudatused tõepoolest pisut halvendavad. Kui seletuskiri ei olnud selles mõttes teie arvates täpne, siis palun vabandust. Me täiustame seda kahe lugemise vahel, kui on võimalik, ja anname selgitusi ka oma edaspidistes ettekannetes. Aga veel kord ütlen, et kõrgepalgalistele on muudatus nii väike, et nad meie hinnangul ei tajugi seda. Madalalpalgalised seevastu tajuvad. See on meie hinnang ja selle juurde ma siin puldis täna jään.

14:21 Esimees Eiki Nestor

Remo Holsmer, palun!

14:21 Remo Holsmer

Aitäh! Meenutan eelnevalt kõnelnud Urve Palole, et sotsiaaldemokraadid on alati toetanud astmelist tulumaksu. See eelnõu tegelikult suurendab tulumaksu kõigil Eesti tööinimestel, olgu inimese palk 500 või 5000 eurot. See minu teada sotsiaaldemokraatide ideoloogiline seisukoht ei ole olnud. Aga see selleks. Ma tulen tööandjate maksukoormuse langetamise juurde, millele ka härra Kiisler viitas, et lihtsalt sellest loogikast aru saada. Kas see eeldus, mis te olete kirjutanud seletuskirja – eelnõu langetab tööandjate maksukoormust – põhineb sellel, et inimeste palka 4% vähendatakse? Ehk kas see toimub selle tõttu, et tulumaks 4% tõuseb? Kas teie arvutus on sealt tulnud?

14:22 Andres Ammas

Ma nüüd päris täpselt, hea küsija, teid ei mõistnud. Vabandust! Aga meie arutlus tugineb järgmisele loogikale. Kui me suurendame oluliselt tulumaksuvaba miinimumi – just sellisel määral, nagu me eelnõus pakume –, siis 80% töövõtjatest hakkavad saama suuremat netopalka. Tõenäoliselt sünnivad kokkulepped madalalpalgalistel töökohtadel tulevikus kergemini ja tööandja tööjõukulud ei suurene, aga töövõtjale saab ta pakkuda oluliselt suuremat netopalka. See, nagu ma juba eile ütlesin, meelitab tõenäoliselt töövõtjaid sotsiaalabist elatumise asemel tööle minema ja tööd tegema. Neile see küll mingit kahju kaasa ei too. Teiselt poolt, vaevalt hakkab keegi praeguseid palku ümber arvestama. Ma arvan, et tööandjad siiski ei hakka meie eelnõu pärast vähendama brutopalka kellelgi, kes praegu töö on. Seda ma ei usu. Ma ei arva, et niisuguseid tööandjaid on, kui te seda loogikat silmas pidasite.

14:24 Esimees Eiki Nestor

Rein Ratas, palun!

14:24 Rein Ratas

Täna, väga austatud esimees! Auväärt esineja! Palun öelge, kas tagantpoolt lugedes neljas küsimus viitab uue valitsuse peatse sünni võimalusele? Olen rääkinud.

14:24 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetud küsija! Eile õhtul levis Eesti avalikus ruumis Rapla omavalitsusjuhtide pöördumine, kus juhiti tähelepanu mitmele puudusele Eesti valitsemisel, eeskätt puudustele haldusreformi ja riigireformi teostamisel. Raplamaa omavalitsusjuhid olid nii toredasti söakad ja arvasid, et oleks õige, kui praegune valitsus tagasi astuks. Ka mina arvan – ja ma usun, et mind toetavad minu fraktsiooni liikmed –, et Eestil on potentsiaali palju tugevama ja arukamalt tegutseva valitsuse jaoks.

14:25 Esimees Eiki Nestor

Me arutame endist viisi eelnõu 78. Tarmo Tamm, palun!

14:25 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ka Keskerakonna fraktsioonile on see eelnõu sümpaatne. Seda tuleb natuke täiustada, aga mõte, mille suunas liigutakse, on ju õige, sest endisel kombel ei ole enam võimalik edasi minna. Me jagame kogu aeg selles vaeste grupis raha ümber, aga tulemust tegelikult ei saavuta. Mul on hea meel, et ka sotsiaaldemokraatidele see eelnõu meeldib. Mis te arvate, mis sellest eelnõust edasi saab? Kuidas sotsiaaldemokraadid peaksid täna saalis käituma ja kuidas nad peaksid hääletama?

14:26 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetud küsija! Küllap on sotsiaaldemokraatidel endil aru peas ja nad minu nõuannet siit puldist küll kuidagi ei vaja. Aga ma võin öelda, mida ma loodan. Ma loodan, et nad käituvad hääletamisel oma südametunnistuse järgi, mitte neile võib-olla mitte alati kõige meeldivamal viisil pealesurutud kokkulepete kohaselt.

14:26 Esimees Eiki Nestor

Martin Kukk, palun!

14:26 Martin Kukk

Aitäh! Hea ettekandja! Oma sõnavõttus olete mitu korda maininud, et tööandjate ehk ettevõtjate olukorda see konkreetne eelnõu halvemaks ei muuda. Kui te teete ettepaneku tõsta tulumaksu 4%, siis ka kõik tööandja tehtavad töötajaga seotud kulutused ja nende pealt tasutavad maksud automaatselt tõusevad, kuna need on otseselt seotud tulumaksuprotsendiga. Millele te tuginete, kui väidate, et tööandjate ja ettevõtjate olukord ei halvene?

14:27 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetud küsija! Tuginen ikka nendelesamadele väidetele, mis ettekandes ja vastustes on juba kõlanud. Teatud surve tööandjale, et ta palka tõstaks, on alati olnud ja jääb ka edaspidi. See on täiesti loomulik. On see järgmistel aastatel 4% või 5%, seda on täna raske täpselt ennustada. Aga ma arvan, et meie eelnõu sellele protsessile küll kiiremat vunki sisse ei aja. Teatud surve tööandjale jääb alati, meie eelnõust sõltumata.

14:28 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Andres Ammas! Algataja ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Rahanduskomisjoni ettekandja on Aivar Sõerd. Palun!

14:28 Aivar Sõerd

Austatud esimees! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu oma 27. oktoobri istungil. Komisjoni istungil tutvustas eelnõu algatajate esindaja Andres Ammas. Ta selgitas eelnõu eesmärgi, milleks on parandada madalapalgaliste majanduslikku olukorda.

Selle eesmärgi täitmiseks soovitakse kolme aastaga suurendada tulumaksuvaba miinimumi 400 euronit kuus ja sellest tulenevate kulude katteks tõsta tulumaksu määr 24%-le.

Vabariigi Valitsus oli 17. septembri istungil otsustanud eelnõu mitte toetada. Vabariigi Valitsuse seisukohti tutvustas komisjoni istungil Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna juhataja Lemmi Oro. Räägin kokkuvõtlikult eelnõu mittetoetamise põhjustest, mis olid ära toodud valitsuselt rahanduskomisjonile saadetud kirjas. Kõigepealt, valitsuskalitsioon on sarnase eesmärgiga meetmed juba ette näinud ja kehtestanud maksuvaba tulu suurenemise, küll väiksemas määras. Maksuvaba tulu suureneb 2019. aastaks 205 euronit kuus. Lisaks jõustub järgmisel aastal toetusmeede madalapalgalistele inimestele, kelle brutokuupalk täistööajaga töötades jääb alla 649 krooni. Valitsuse seisukoht oli, et eelnõu mõjud vajavad põhjalikumalt analüüsi. Tulumaksu määra tõstmine katteallikana on ebasobiv, sest see halvendab Eesti konkurentsivõimet olukorras, kus Läti 2016. aastal langetab füüsilise isiku tulumaksu määra 23%-lt 22%-le ja Leedus on kehtiv määr 15%. Kavandatav tulumaksu määra tõstmine puudutaks peale füüsiliste isikute ka äriühinguid.

Komisjoni arutelu käigus küsiti, kas algataja hinnangul palgavaesus selle eelnõu abil väheneb. Küsiti ka seda, kuidas eelnõu soodustab uute töökohtade loomist, mida algatajad prognoosivad. Komisjonis oli ka arvamus, et majanduslik surve töandjale suureneb, sest töötaja ei ole huvitatud sellest, et tema netopalk väheneb, ja võimalik vahe jääb praktikas ilmselt töandja kanda. Eelnõu algataja ei olnud sellega nõus. Komisjonis oli veel arvamus, et sotsiaalmaksu langetamine on tõhusam meede, just töandja poolt vaadatuna. Küsimus oli selle kohta, kas eelnõu mõjul tõuseb ka dividendide maksumäär. Eelnõu algataja selgitas, et siin on tegemist eksitusega, algatajate eesmärk oli tõsta üksnes palgatulule kohaldatavat määra. Algataja leidis, et seda puudust on võimalik eelnõu menetlemise käigus kõrvaldada. Komisjon tegi sellised menetluslikud otsused: teha ettepanek eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata (poolt oli 7 komisjoni liiget, vastu 4, erapooletuks ei jäänud keegi) ja saata eelnõu päevakorda 10. novembriks. Sellelt kuupäevalt lükkus menetlemine tänaseks. Komisjonis tehti ka konsensuslik otsus määrata komisjoni esindajaks siinkõneleja. Täna tähelepanu eest!

14:32 Esimees Eiki Nestor

Küsimused komisjoni ettekandjale. Urve Palo, palun!

14:32 Urve Palo

Aitäh! Hea ettekandja! Te ütlesite, et arutasite seda ja leidsite, et mõistlikum on 1%-line sotsiaalmaksu alandamine kui tulumaksuvaba miinimumi suurendamine. Palun selgitage seda veel! Ma ei saa hästi aru, kuidas 1%-line sotsiaalmaksu alandamine inimest aitab. Kuidas ta siis raha rohkem kätte saab, et hakkama saada ja ...

14:33 Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Te unustasite ära, et kõne all pole mitte ainult maksuvaba miinimumi suurendamine, vaid ka tulumaksu määra tõstmine. Sotsiaalmaksu langetamine ilmselgelt vähendab töandja maksukoormust, tulumaksu määra tõstmine, vastupidi, suurendab tööjõu maksukoormust. Aga selles mõttes olen ma teiega nõus, et maksuvaba miinimumi suurendamine on kindlasti kohane meede ja see lähiaastatel ka sünnib. Jah, mitte nii kiires tempos, nagu käesolevas eelnõus on ette nähtud, aga see tõuseb ja küllaltki tuntavalt, tänaselt 154 eurot kuus 205 eurole 2019. aastaks.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, palun!

14:34 Ain Lutsepp

Härra eesistuja! Austatud kõneleja! Õelge palun siis ka komisjoni ettepanek!

14:34 Aivar Sõerd

Komisjoni ettepanek on eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Andres Herkel, Eesti Vabaerakonna fraktsiooni sõnavõtt.

14:34 Andres Herkel

Härra esimees! Austatud rahvaesindajad! Hästi lühidalt toon Vabaerakonna fraktsiooni nimel välja kolm punkti.

Esiteks, see eelnõu on selgelt parem meede selleks, et anda madalapalgalistele inimestele maksude osas leevendust. See, mille valitsus siin kevadel maksutagastusena läbi viis, oli kindlasti õilis kava, kuid tekitab ääretult palju tehnilisi probleeme, siin on võimalusi kõrvale hiilida ja tegelikult, kui süveneda, siis selgub, et seal on ka niisuguseid erandeid, et seda soodustust ei pruugi saada sugugi mitte kõik abivajajad. See on esimene punkt.

Teine punkt on see, et see eelnõu kujutab endast tulumaksukompromissi ühelt poolt selgelt liiga kaugele läinud üksikisiku tulumaksu määra alandamise ideoloogia ja teiselt poolt sellega täiesti leppimatus vastuolus oleva astmelise tulumaksu ideoloogia vahel. Meie pakume siin ühte mõistlikku kompromissi. Võiks kokku leppida, et tulumaksuvaba miinimum altpoolt jõuliselt tõuseb, ja sedamööda tuleks ka üldist tulumaksu määra kergitada. Võib öelda, et ka see on aste, aga see on ainult üks maksuaste.

Lõpuks on sel eelnõul minu arvates laialdane toetus. Seda toetust on sotsiaaldemokraadid siin juba väljendanud. Ma loodan tõepoolest, et nad hääletusel sellest arusaamast ka juhinduvad. Õieti öelda on see ühiskonnale ja riigile üsna ohtlik tee, kui nii olulist asja nagu maksud kujundatakse sellisel, kuidas öeldagi, poolpantvangimeetodil. Tuletan meelde, hoolimata kogu lugupidamisest Reformierakonna vastu, et nad said valimistel küll väga hea tulemuse, kuid neil ei ole Riigikogus absoluutset enamust. Mulle näib, et kõik või peaaegu kõik teised erakonnad otsiksid tulumaksuküsimuses mingit muud lahendust. Ei ole eriti edasiviiv see, kui üks erakond seda teemat nii jõuliselt kinni peab. Ma loodan tõesti, et need, kes on ennast valitsuskalitsioonileppe kaudu n-ö pantvangiseisusesse asetanud, tulevad sellest peatselt välja. Aitäh!

14:37 Esimees Eiki Nestor

Siim Kiisler Isamaa ja Res Publica fraktsiooni nimel. Kas sõnavõtt kohalt?

14:37 Siim Kiisler

Jah. Soovin lihtsalt märkida, et nii nagu ka algatajad ise on möönnud, on selles eelnõus mitu eksitust. Algatajad ei ole soovinud, et selle eelnõu seaduseks vormumisel oleksid sellised mõjud, nagu praegustest sätetest ühemõtteliselt tuleneb. Teiseks on mõjusid selgelt valesti hinnatud. Ei ole täpselt aru saadud, et kui tulumaksuseaduses konkreetseid paragrahve muuta, mida see siis tähendab näiteks tööandja maksukoormusele. Selle tõttu on tekkinud olukord, kus seletuskirjas mõjusid selgitades esitatakse valeväiteid, kas päris kogemata või poolteadlikult. Ilmselgelt oleks eelnõude sellisel viisil menetlemine või, mis veel halvem, nende võimalik seaduseks vormumine, vastuolus hea õigusloome põhimõtetega. Seetõttu leian, et praeguses olukorras oleks kõige mõistlikum, kui Vabaerakonna fraktsioon algatajana selle vigase eelnõu menetlusest tagasi võtaks. Teil on olemas võimalus võtta aru pähe ja võtta eelnõu praegu tagasi, sest see on nii vigane. Aitäh!

14:39 Esimees Eiki Nestor

Andres Anvelt, palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

14:39 Andres Anvelt

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Eriti sügav kummardus headele kolleegidele Vabaerakonnast, et te jälgite pingsalt meie poliitilist olukorda ja ka olukorda valitsuses. Ma mäletan väga hästi, et just sel ajal, kui see eelnõu üle anti, oli sotsiaaldemokraatidel päevakorral koalitsioonilepingu avamine ning üks maksukorralduslik punkt seal oli sisuliselt see ettepanek, mille te oma eelnõus meie ette tõite. Ma julgen teile öelda, et meil on programmis veel väga palju häid punkte. Lugege seda põhjalikult. Kindlasti saabub kord see aeg, kui me saame näiteks kahekesi valitsuse kokku panna, ja siis viime need toredad asjad kõik ellu.

Tänases poliitilises reaalsuses, ütlen väga selgelt, on tulumaksuvaba miinimumi suurendamine nii minu

kui ka minu fraktsioonikaaslaste arvates möödapääsmatu samm just elanikkonna vaesema osa igapäevase toimetuleku parandamiseks ja see sai ka koalitsioonilepingu avamisel sinna sisse räägitud. Praegune valitsus peab igal aastal riigieelarve koostamisel ka seda võtma ühe esmajärjekorras oleva kohustusena, vaadates, millised on riigi võimalused. Seniks aga peab võtma aluseks sellesama, ma rõhutan veel kord, poliitilise reaalsuse, valitsusvastutuse kandmise võime ja oskuse, mida soovitan arendada ka teil kui meie tulevastel kindlasti headel partneritel. Meie otsisime praegu kompromissi meie tänase kahe partneriga. Ma tean, et teil on fraktsioonis lausa kaheksa partnerit ning seetõttu on ühise, nagu öeldakse, kooskõla otsimine tunduvalt raskem. Meie ei ole pantvangid, me liigume kindlasti selle poole, et seesama samm tulevikus ära teha. Kuigi, jah, meie pooldame pigem astmelist tulumaksu, aga oleme alati kompromissidele avatud. Nii et veel kord ütlen, lugege meie programmi ja leidke sealt häid punkte. Sealt on kindlasti võimalik leida päris selget maailmavaadet. Teeme ära! Andke aega atra seada! Aitäh!

14:42 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimissoove ei ole, lõpetan läbirääkimised. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 78 esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut on vaja täiskogul hääletada.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 78 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Selle ettepaneku poolt on 51 Riigikogu liiget, vastu on 35, erapooletuks ei jäänud keegi. Eelnõu 78 on esimesel lugemisel tagasi lükatud.

2. 14:45 Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (90 SE) esimene lugemine

14:45 Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 90 esimene lugemine. Algataja ettekandja on Martin Helme. Palun! (Juhataja helistab kella.)

14:45 Martin Helme

Nii ...

14:45 Esimees Eiki Nestor

Üks hetk, Martin, oota! (Juhataja helistab kella.) Auväärsed Riigikogu liikmed, ettekandja soovib sõna!

14:46 Martin Helme

Härra eesistuja! Kolleegid! Toome teie ette seaduseelnõu, mis koosneb ühest lihtsast reast. Sellega kaotatakse ära Riigikogu liikme staatuse seaduse § 30 ehk Riigikogu liikme kuluhüvitised.

Meie seisukohalt on tegemist, esiteks – see on kõige olulisem –, avalikkuse õiglustunnet riivava rahakulutusega. Teiseks leiame, et Eestis on erakondade riiklik rahastamine sedavõrd helde, et peaaegu kõik need kulud, mille jaoks praegu kasutatakse kuluhüvitisi, on võimalik ära katta ka sedakaudu. Kolmandaks, Riigikogu liikme enda väga korralik palk võimaldab samuti kanda neid kulutusi, mille katmiseks praegu kasutatakse kuluhüvitisi, eelkõige pean silmas autoliisinguid.

Ma võtan lühidalt kokku eelnõu eesmärgi. Eelnõu teeb ettepaneku lõpetada kuluhüvitiste maksmine Riigikogu liikmele, sest Riigikogu liikme palk ja riigieelarvelised eraldised erakondadele on praegu piisavalt suured, et teha vajalikke kulutusi poliitikaga tegelemiseks ja valijatega suhtlemiseks. Me arvestame, et on teatud kulutusi, mis on meie tööga n-ö väga spetsiifiliselt seotud, aga meie hinnangul ei kaalu see üles kuluhüvitiste eespool mainitud negatiivseid aspekte.

Kui me komisjonis sellest rääkisime, siis olid küsimused päris teravad, aga me leiame, et see on üks õige ja vajalik asi. Ma pikemalt ei räägi. Kui keegi tahab küsimusi esitada, siis ma saan põhjalikumalt selgitada. Aitäh!

14:48 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ettekandjale küsimusi ei ole. Põhiseaduskomisjoni ettekandja on Andre Sepp. Palun!

14:48 Andre Sepp

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjonis toimus Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine 29. oktoobril. Kutsutud oli ka algataja esindaja Martin Helme. Annan lühikese ülevaate komisjonis toimunud.

Eelnõu algataja esindaja selgitas, et eelnõuga soovitakse kaotada ära Riigikogu liikmetele makstavad kuluhüvitised. Põhjenduseks on asjaolu, et erakonnad saavad igal aastal riigieelarvest suure summa ja ei ole põhjust poliitilise tegevuse jaoks enam raha juurde maksta. Samuti saavad Riigikogu liikmed iga kuu töötasu, mis peaks võimaldama Eestis ringi liikuda ning katta tööga seotud kulutusi. Lisaks kuluhüvitisi sageli kuritarvitatakse ning avalikkus on korduvalt ja ägedalt kuluhüvitiste vastu sõna võtnud.

Komisjoni liikmed kuulasid eelnõu algataja esindaja selgitused ära ning esitasid talle küsimusi. Küsiti, kas eelnõu algataja pakub kuluhüvitistele alternatiive või piirdub ettepanek lihtsalt kuluhüvitiste kaotamisega. Algataja selgitas oma loogikat, et kuni kuluhüvitisi makstakse, ei hakka keegi alternatiive otsima ega pakkuma. Eelnõu algatajate arvates tuleks enne kuluhüvitised ära kaotada ning alles seejärel saaks kaaluda alternatiive. Algatajad mõnavad, et Riigikogu liikme töö on väga spetsiifiline ja sellega kaasneb põhjendatud kulud, mida võiks hüvitada, aga praegune süsteem ei ole rahuldav.

Komisjonis küsiti, kas eelnõu algatajad on arutanud, millised võiksid need alternatiivid olla. Esindaja vastas, et nad tegid Riigikogu vanematekogus ettepaneku kuluhüvitisi 10–15% vähendada ja lõpetada autode liisingumaksete hüvitamine, aga see ettepanek ei leidnud toetust.

Samuti küsiti, et kui kuluhüvitised ära kaotada ja alles siis hakata välja mõtlema uut liikme tööga seotud kulude hüvitamise korda, mis siis vahepeal saab ja millisel viisil sel ajal finantseeritakse Riigikogu liikme tööga seotud kulud. Eelnõu algataja esindaja vastas, et eelnõu võiks jõustuda järgmise Riigikogu koosseisu volituste algusest või jõustumiseks võiks määrata mingi muu hilisema tähtaja. Hetkel on eelnõu plaanitud jõustuma üldises korras.

Küsimuseks küsiti, kas eelnõu algatajad on mõelnud, et kuluhüvitiste kaotamise korral võiks need asendada palgalisega ehk sellisel juhul suureneks palk. Algataja esindaja vastas, et see ei ole kindlasti nende ettepanek ja nad ei leia, et kuluhüvitised peaksid olema töötasu osa.

Lõpetuseks küsiti, kas eelnõu algatajad on uurinud, kuidas kuluhüvitiste küsimus on reguleeritud Eesti naaberriikides. Saime vastuse, et enamikus parlamentides rahvasaadikutele kuluhüvitisi makstakse, aga seda tehakse väga erinevalt. Näiteks on Lätis parlamendiliikme palk Eesti rahvasaadiku palgast umbes kaks korda väiksem ja ka kuluhüvitised on oluliselt väiksemad, Soomes on enam-vähem sarnane olukord. Üldiselt on Euroopas siin väga erinevad käsitlused.

Vabariigi Valitsus loobus arvamuse andmisest selle seaduseelnõu kohta. Komisjon otsustas saata seaduseelnõu täiskogu päevakorda 10. novembriks (konsensuslikult), tegi ettepaneku seaduseelnõu tagasi lükata (konsensuslikult) ja määras ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liikme Andre Sepa. Aitäh!

14:52 Esimees Eiki Nestor

Küsimused komisjoni ettekandjale. Imre Sooäär, palun!

14:52 Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Sa ütlesid ühes lauses, et Lätis on rahvasaadiku palk ja kuluhüvitised väiksemad kui Eestis ja sarnane situatsioon on ka Soomes. Kas see ei olnud sõnavääratus? Minu teada on Soomes parlamendiliikmete palk ikkagi tunduvalt kõrgem kui Eestis.

14:53 Andre Sepp

Aitäh küsimuse eest! Ma rääkisin eelnõu algataja vastusest. Kui küsiti, kuidas see on reguleeritud, siis vastuseks kõlas, et Lätis on parlamendiliikme palk Eesti rahvasaadiku palgast umbes kaks korda väiksem ja ka kuluhüvitised on oluliselt väiksemad. Soomes on enam-vähem sarnane olukord Eestiga. Juhul, kui ma eksisin, siis palun vabandust! Selline oli vastus.

14:53 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Mart Helme Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel. Palun!

14:54 Mart Helme

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Suhteliselt hiljuti, kõigest pool aastat tagasi toimunud valimiskampaania ajal oli inimestega kohtumistel üks väga sageli kõlanud küsimus seotud Riigikogu liikmetele makstavate kuluhüvitistega. Teema on avalikkust ärritanud ja inimeste õigusmeelt solvanud juba pikka aega. Mitte ainult meie praeguses koosseisus ei ole olnud liisingu kuritarvitamist, majoneesitšekke ja ei tea, mida kõike veel, vaid selliseid asju on olnud ka varem. On tekkinud teatud kumulatiivne efekt. Avalikkus soovib näha rahvasaadikuid inimestena, kellel ei ole mingeid ekstraprivileege, mille kõige nähtavam väljendus on kuluhüvitised.

Jah, lugupeetavad, te saate õigesti aru. Me tahame meie sissetulekut vähendada. Me tahame meie sissetulekut vähendada, et me oleksime tavalise kodanikuga sarnasemad.

Mida me veel tahame? Eesti poliitika tragöödiaks on kujunenud toiduahelate moodustumine erakondade baasil. Need toiduahelad eksisteerivad ka siin saalis, rahvasaadikute hulgas. Nende toiduahelate üheks komponendiks on kuluhüvitised. Me soovime, et Eesti poliitikas oleksid inimesed seotud eelkõige oma veendumustega ja veendumuste põhjal oma valijate esindamisega, mitte kasu saamisega. Te saate täiesti õigesti aru. Inimesed ei pea olema poliitikas mitte selleks, et saada siin suuremat palka kui Eesti keskmine palk, lisaks veel kuluhüvitisi ja muid privileege. Ma arvan, et see ei ole see, mida poliitikas toimetavad inimesed peaksid oma igapäevases tegevuses silmas pidama. Meie kohustus on tegelda poliitikaga, esindada oma valijaid ja püüda Eesti elu kujundada nii, et see oleks meie valijatele võimalikult meeltemööda.

Seetõttu teeme õigluse nimel, toiduahelate lõhkumiseks ja aususe juurutamiseks ettepaneku kuluhüvitised kaotada. Te võite nimetada seda populismiks, aga kui see on populism, siis palun ühinege meiega. Olge ka populistid! Me tervitame teid rõõmuga populistide ridades. Aitäh!

14:56 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:57 Jüri Adams

Härra juhataja! Ma alustan ühe meenutusega 19. sajandi Vene kultuurielust. Seal oli tollal üks ühiskondlikult väga oluline nähtus, mis kandis nimetust "Kirjanik Kozma Prutkov". Tema mitmed sententsid ja võrdluspildid on tuntud tänini. Üks nendest, mis on praegu asjakohane, kõlab niimoodi: "Kui sa lähed loomaaeda ja näed elevandi puuri peal silti "Pühvel", siis ära usu oma silmi." Vene keeles kõlab see nii: *ne ver glazam svoim*. Meil on praegu täpselt samasugune olukord, kui eesti keelt oskav inimene loeb, et Riigikogus on olemas kuluhüvitised. Kõik teavad, mis on kulud. Hüvitise tähendust võib-olla kõik ei tea, aga sõna "hüvitis" tekkis eesti keelde omakeelse vastena rahvusvahelisele terminile "kompensatsioon".

Aga tegelikult makstakse meie targa Riigikogu juhatuse juhtimisel palgalisana välja summasid, mille eest ei ole tehtud kulutusi ja ei ole mingisugust põhjust, et neid tuleks kellelegi hüvitada. Kogu Eesti rahvas on pandud olukorda, et ta ei tea, mida ta peab uskuma, kas silti puuri peal või oma silmi, kui ta näeb, milline loom on puuris. Olukorras, kus me praegu oleme, on kognitiivne dissonants ületanud igasuguse taluvuse piiri. Nii kaotame me respekti Eesti riigi vastu ja ka oma valijate toetust.

Vabaerakonna seisukohalt ütlen nii, et kui on selline alternatiiv, kas jätkub lõpmatu õudus või on võimalik teha õudne lõpp, siis meie oleme pigem õudse lõpu poolt. Aitäh!

14:59 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 90 esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut on vaja hääletada.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 90 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Juhtivkomisjoni ettepaneku poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu on 15, erapooletuks ei jäänud keegi. Juhtivkomisjoni ettepanek leidis toetust ja eelnõu 90 on tagasi lükatud.

3. 15:02 Okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (61 SE) kolmas lugemine

15:02 Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 61 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Aivar Kokk, palun, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel!

15:02 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse eesmärk on leevendada Eestit okupeerinud riikide poolt 1940. aasta 16. juunist kuni 1991. aasta 20. augustini õigusvastaselt represseritud isikutele tekitatud ülekohut. Okupatsioonirežiimide poolt represseritud isikud on tõekspidamiste, varandusliku seisu, päritolu või usu tõttu vangistatud isikud, vabadusvõitlejad, küüditatud, Siberis sündinud lapsed, tööpataljonis olnud, psühhiaatriaiglasse paigutatud inimesed, metsavennad ning Tšernobõli aatomielektrijaama avarii tagajärgede likvideerimisel osalenud isikud. Tervise taastamise toetuse ja sõidusoodustuse liitmisega represseritu toetuseks kaotatakse sõidupiletite esitamise kaasnep ebavajalik bürokraatia. Seda on represseritud kaua oodanud. See on küll väike samm tarbetu bürokraatia vähendamise suunas, aga oluline otsus ligi 11 300-le represseritud inimesele. Aitäh!

15:04 Esimees Eiki Nestor

Rohkem sõnavõtusoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 61 lõpphääletusele. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 61. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 61 seadusena vastuvõtmise poolt oli 73 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

4. 15:06 Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (79 SE) kolmas lugemine

15:06 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 79 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Komisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 79. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 79 seadusena vastuvõtmise poolt on 67 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, erapooletuks jäi 2. Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

5. 15:07 Narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (64 SE) teine lugemine

15:07 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu 64 teine lugemine. Sotsiaalkomisjoni ettekandja on Monika Haukanõmm. Palun!

15:07 Monika Haukanõmm

Härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teisel lugemisel on narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu. Annan lühiülevaate menetlust juhtiva sotsiaalkomisjoni tegevusest esimese ja teise lugemise vahel.

Tuletan meelde, et eelnõu algatas Vabariigi Valitsus k.a 16. juulil. Esimene lugemine toimus 30. septembril. Selle käigus otsustati, et muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 14. oktoober. Selleks ajaks ei esitatud ühtegi muudatusettepanekut. Sotsiaalkomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette kaks korda: 19. oktoobril ja 9. novembril. Mõlemast istungist võttis osa Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Anna-Liisa Pääsukene. Eelnõus on tehtud ka mõned keelelised parandused.

Juhtivkomisjon tegi järgmised menetluslikud ettepanekud ja otsused. Sotsiaalkomisjon otsustas saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 11. novembriks ehk tänaseks ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele ja panna lõpphääletusele 18. novembril. Aitäh!

15:09 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 64 teine lugemine on lõpetatud.

6. 15:09 Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (74 SE) teine lugemine

15:09 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 74 teine lugemine. Sotsiaalkomisjoni ettekandja on Vilja Savisaar-Toomast. Palun!

15:10 Vilja Savisaar-Toomast

Härra esimees! Head Riigikogu liikmed! Räägin teile nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust. Meenutan teile, et Vabariigi Valitsus algatas selle eelnõu 18. augustil ja esimene lugemine toimus 30. septembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 14. oktoobril ja selleks ajaks ei esitatud ühtegi muudatusettepanekut. Sotsiaalkomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette 19. oktoobri ja 9. novembri istungil. Nendest istungitest võttis osa Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Martin Kadai.

Komisjon otsustas teha neli muudatusettepanekut. Lühidalt tutvustan nende sisu.

Esimese muudatusettepanekuga täpsustame tervishoiutöötaja mõistet nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse mõttes on tervishoiutöötaja arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis. Samal ajal on tervishoiutöötajad ka ravimiseaduse tähenduses üldapteegis või haiglaapteegis töötavad farmatseudid ja proviisorid. Aga kuna nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus käsitleb ennekõike nakkushaiguste ravi, siis me eristame tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel defineeritud tervishoiutöötajad ravimiseaduses defineeritud tervishoiutöötajatest. See on esimese muudatusettepaneku sisu.

Teine muudatusettepanek on normitehniline parandus, millega me liidame punktid 15 ja 16 üheks punktiks. Sellega muutub seaduse punktide numeratsioon.

Kolmas muudatusettepanek muudab ühes konkreetses paragrahvis sõnu. Sõnad "töötaja enne tööle asumist" asendatakse sõnadega "tööle asuja". Lühidalt seletades tähendab see seda, et selle seadusega muudetakse ka teatud erialadel töötamise tervisekontrolli nõudeid. Tuleb täpsustada, et tervisetõend peab töötajal olema siis, kui ta on juba tööle asunud, sest enne tööle asumist ei ole tal töölepingut ja ta ei ole veel selle asutuse töötaja. Selle tõttu on nii, et kui inimene asub tööle, siis peab tal olema tervisetõend. See on lihtsas keeles selle muudatusettepaneku sisu.

Neljäs muudatusettepanek muudab jõustumissätteid. Jõustumistähtaegu muudetakse kolmes seaduses, mida me selle seadusega muudame.

Kõiki neid muudatusettepanekuid toetasid komisjoni liikmed konsensuslikult. Menetluslikud otsused on järgmised. Otsustasime saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 11. novembriks ja teeme ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on meil ettepanek panna eelnõu 18. novembril, kolmandal lugemisel, lõpphääletusele. See on minu poolt kõik. Suur tänu!

15:14 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Ken-Marti Vaher, palun!

15:14 Ken-Marti Vaher

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja, kas te saaksite veel täpsustada muudatusettepanekut nr 4, mis käsitleb jõustumistähtaegu? Mis on edasilükkamise sisuline põhjendus?

15:14 Vilja Savisaar-Toomast

Edasilükkamise põhjendus on see, et see on vajalik infotehnoloogiliste arenduste jaoks, kuna me võtame kasutusele elektroonilise tervisetõendi. Kui me võtame selle kasutusele, siis on vaja, et sellega oleksid kooskõlas ka loomatauditõrje seadus ja toiduseadus.

15:15 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:15 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin oma lolluse vähendamiseks. Kas praegu on tegemist mõne Euroopa Liidu seaduse kohaldamisega? Teine küsimus, kas see eelnõu oli perfektne, nii et sai hästi kiiresti seda menetleda ja suurt midagi arutada polnud?

15:15 Vilja Savisaar-Toomast

Aitäh küsimuse eest! Ei, see ei ole Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmise seadus ega tulene ka mingist Euroopa Liidu määrusest, vaid see on meie oma riigi seaduseelnõu, millega me muudame eriti nakkusohtlike haiguste ehk koolera, katku ja tuberkuloosi sundravisüsteemi. Kui mõnda sellisesse haigusse haigestunud inimene keeldub sundravist, siis politseile antakse õigus see inimene üles otsida ja sundravile allutada. Teiseks anname perearstidele immuniseerimisplaani ja teeme muid väiksemaid parandusi. Need on lihtsalt korralduslikud muudatused meie oma tervishoius. Teisest märkusest, mille te tegite, ma aru ei saa. Mis tähendab, et me seda nii vähe oleme arutanud? Me oleme sotsiaalkomisjonis selle eelnõu enda arvates põhjalikult läbi töötanud ja teinud ka neli muudatusettepanekut, kuna meile tundus, et seaduseelnõu esimeses variandis oli vajakajäämisi.

15:16 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:16 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Te mainisite katku ja koolerat. Ma küsin täpsustamiseks, millal Eestis viimati katku- või koolerahaiged kohati.

15:17 Vilja Savisaar-Toomast

Aitäh küsimuse eest! Mul on hea meel öelda, et me ei ole neid Eestis tükk aega kohanud. Ma tõesti ei oska öelda, millal Eestis viimati koolerat või katku oli. Aga see seadus puudutab ka tuberkuloosahaiged ja tuberkuloosi nakatumine on viimastel aastatel kahetsusväärset sagedust. Nii et ärge jätke seda haigust siit välja.

15:17 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Vilja Savisaar-Toomast! Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 74 teine lugemine on lõpetatud. Vabandust, ei ole lõpetatud! Võtan oma sõnad tagasi. Nimelt, läbirääkimiste soovi küll ei olnud, aga muudatusettepanekute tabel on läbi vaatamata. Vaatame selle läbi. Muudatusettepanekud nr 1, nr 2, nr 3 ja nr 4. Nüüd on eelnõu 74 teine lugemine lõpetatud.

7. 15:18 Meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu (63 SE) teine lugemine

15:18 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu 63 teine lugemine. Sotsiaalkomisjoni ettekandja on Aivar Kokk. Palun!

15:18 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Eelnõu esimene lugemine toimus siin saalis 30. septembril. Muudatusettepanekud tuli esitada hiljemalt 14. oktoobril kell 17.15. Riigikogu liikmed, komisjonid ega fraktsioonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Sotsiaalkomisjon arutas oma 22. oktoobri ja 4. novembri istungil eelnõu edasist menetlust. Komisjon otsustas konsensuslikult saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 11. novembriks ning teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, teeb komisjon ettepaneku saata eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda kolmandaks lugemiseks 19. novembriks.

15:19 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Küsimusi komisjoni ettekandjale ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Ei olnud ka muudatusettepanekuid, järelikult on eelnõu 63 teine lugemine lõpetatud.

8. 15:19 Jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu (77 SE) teine lugemine

15:19 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu 77 teine lugemine. Keskkonnakomisjoni ettekandja on Rainer Vakra. Palun!

15:20 Rainer Vakra

Austatud esimees! Head kolleegid! Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 18. augustil 2015. Esimene lugemine lõpetati 30. septembril ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 14. oktoober kell neli. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei esitatud, küll aga vormistas keskkonnakomisjon kaks muudatusettepanekut. Esimese ja teise lugemise vahel on eelnõu komisjoni istungil käsitletud ühel korral. Toimus arutelu, kuhu olid kutsutud Eesti Jahimeeste Seltsi, Eesti Erametsaliidu, Keskkonnaameti, Eesti Talupidajate Keskliidu ning Eesti Põllumeeste Keskliidu esindajad, samuti Keskkonnaministeeriumi esindajad ning meie enda majast Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna nõunik. Need kaks muudatusettepanekut tulenesid mõttest, et eelnõus soovitakse sätestada ajutised meetmed, mille eesmärk on vähendada metssigade arvukust sigade Aafrika katku leviku tõkestamiseks, aga meetmete ajalise piiritlemise õigus antakse Keskkonnaametile. Muudatusettepaneku alusel on Keskkonnaametil õigus kehtestada sigade Aafrika katku tõrjumise eesmärgil ajavahemik, millal on lubatud metssigu lasta seisva mootoriga mootor- ja maastikusõidukist, mootor- ja maastikusõidukit muul viisil kasutades ning kunstliku valgusallika abi. Muudatusettepanekuga nr 2 sätestatakse, et Keskkonnaametil on õigus riikliku loomatauditõrje komisjoni ettepanekul kehtestada ajavahemik ja piirkond, mille jooksul ja kuhu on jahipiirkonna kasutaja kohustatud kehtiva jahitunnistuse alusel andma tasuta jahiloa peale väikeulukite küttimise ka metssigade küttimiseks oma kinnisasjal jahti pidavale maaomanikule. Ühtlasi tegi keskkonnakomisjon menetluslikud otsused. Komisjon otsustas 26. oktoobril saata eelnõu teiseks lugemiseks päevakorda 11. novembriks ja tegi ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, on meil ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele. Aitäh!

15:22 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 77 kohta esitas juhtivkomisjon kaks muudatusettepanekut, neid mõlemaid on arvestatud. Muudatusettepanekud on läbi vaadatud ja eelnõu 77 teine lugemine on lõpetatud.

9. 15:23 Jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (75 SE) teine lugemine

15:23 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud jäätmeseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 75 teine lugemine. Keskkonnakomisjoni ettekandja on Rainer Vakra. Palun!

15:23 Rainer Vakra

Hea juhataja! Austatud kolleegid! Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 18. augustil 2015. Esimene lugemine lõpetati 30. septembril ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 14. oktoober kell neli. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta ei esitatud, küll aga vormistas keskkonnakomisjon kolm muudatusettepanekut. Eelnõu esimese ja teise lugemise vahel on eelnõu käsitletud komisjoni istungil ühel korral, 26. oktoobril. Peale komisjoni liikmete osalesid arutelul Keskkonnaministeeriumi esindajad. Muudatusettepanekuga nr 1 muudetakse eelnõu pealkirja. Muudatusettepanek nr 2 arvestab seda, et Euroopa Komisjoni delegeeritud direktiiviga lisatakse Euroopa Majanduspiirkonnas turule lastavates elektri- ja elektroonikaseadmetes keelatud ainete loetellu neli uut ftalaati. Muudatusettepanekuga nr 3 sätestatakse, et eelnõusse lisatava § 5 kohaselt jõustuvad seaduse muudatused 2016. aasta 1. jaanuaril ning eelnõu § 1 punktis 7 sätestatud muudatus jõustub alles 2019. aasta 22. juulil, seda tulenevalt Euroopa Liidu direktiividest. Aitäh!

15:25 Esimees Eiki Nestor

Küsimused. Peeter Ernits, palun!

15:25 Peeter Ernits

Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin sama küsimuse, mille esitasin natuke aega tagasi. Kas see on Euroopa Liidu direktiivi n-ö kohaldamine Eestis?

15:25 Rainer Vakra

Aitäh, hea küsija! Vastab tõele, on küll.

15:25 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Rainer Vakra! Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 75 kohta on keskkonnakomisjon teinud kolm muudatusettepanekut, mis kõik on arvestatud. Eelnõu 75 teine lugemine on lõpetatud.

10. 15:25 Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (65 SE) esimene lugemine

15:25 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 65 esimene lugemine. Algataja ettekandja on rahandusminister Sven Sester. Palun!

15:26 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Vabariigi Valitsus on Riigikogule esitanud raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis kannab numbrit 65. Tegemist on eelnõu esimese lugemisega. Eelnõu eesmärk on ajakohastada arvestusala õigusraamistikku ning viia see kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Olulisemate teemadena on eelnõus käsitletud mikro- ja väikeettevõtja majandusaasta aruande lihtsustamist ning mikro- ja väikeettevõtja ning keskmise suurusega ja suurettevõtja määratlemise kriteeriume. Lisaks plaanitakse halduskoormuse vähendamise eesmärgil auditi ja ülevaatuse audiitorteenuse kohustuse piirmäärade tõstmist peaaegu kaks korda. Samuti kaotatakse eelnõuga enamiku riigi raamatupidamiskohustuslaste

ehk ministeeriumide, Riigikantselei, Riigikogu, Vabariigi Presidendi ja õiguskantsleri ning Riigikohtu kohustus esitada majandusaasta aruanne.

Eelnõu aitab eelkõige väiksemaid ettevõtjaid, säilitades samal ajal aruandluse kvaliteedi. Eelnõu seadusena jõustumise korral astume halduskoormuse alandamisel kvalitatiivse sammu edasi. Eelnõu võimaldab mikro- ja väikeettevõtjale mitmeid soodusrežiime, kusjuures iga konkreetne ettevõtja saab halduskoormuse lõplikku ja summaarset taset endale ise kujundada, valides nii aruande vormi kui ka riigile edastatava info kanali, lähtudes konkreetse ettevõtte majandustegevuse aktiivsusest ja spetsiifikast.

Eelnõus rakendatakse ettevõtjate suuruskategooriate kriteeriumidena nii raamatupidamisdirektiivis sätestatud majandusaktiivsust iseloomustavaid kvantitatiivseid arvnäitajaid kui ka avaliku huvi määra iseloomustavaid kvalitatiivseid näitajaid. Nii on mikroettevõtja Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajad vastavad aruandeaasta bilansipäeval kõikidele järgmistele tingimustele: varad kokku kuni 175 000 eurot, kohustised ei ole suuremad kui omakapital, ei ole käibemaksukohustuslane ning seal on üks osanik, kes on ka juhatuse liige. Väikeettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku neli miljonit eurot, müügitulu kaheksa miljonit eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 50 inimest. Erinev avaliku huvi määr tähendab erinevat aruandluskoormust. Halduskoormuse alandamiseks saab ettevõtja ise kujundada enda halduskoormuse lõplikku taset, valides sobivad aruandevormid ning avalikule sektorile edastatava info kanali.

Aruande tarbijatele vajaliku finantsinformatsiooni majandusaasta aruandes avaldamist reguleerib kõige efektiivsemalt turg ise. Eelnõu kohaselt on mikroettevõtjal võimalus esitada majandusaasta aruanne, mis koosneb lühikesest bilansist, kasumiaruandest ja kuni kolmest lisast. Mikroettevõtja ei pea esitama tegevusaruannet. Väikeettevõtja võib esitada majandusaasta aruande, mis koosneb pikast ja detailsest bilansist, kasumiaruandest, tegevusaruandest ning kuni üheksast lisast, mille täitmine on kohustuslik vaid juhul, kui ettevõtjal on selliseid kirjeid ja need on olulised. Suur tänu!

15:29 Esimees Eiki Nestor

Küsimused. Andres Herkel, palun!

15:29 Andres Herkel

Aitäh, austatud esimees! Austatud minister! Selle eelnõu põhisisu on kindlasti positiivne, kuid mul on tähelepanek, et eelnõu on toodud esimesele lugemisele muudetud kujul. Majanduskomisjon on otsustanud eelnõust välja arvata need paragrahvid, millega te tahtsite muuta tulumaksuseadust ja sotsiaalmaksuseadust, aga mis kuidagi sellesse konteksti ei peaks kuuluma. Siit johtub minu küsimus teile. Miks harrastavad Vabariigi Valitsus ja Rahandusministeerium endiselt n-ö kobareelnõude toomist Riigikogu ette? Olles olnud ka ise pikka aega Riigikogu liige, peaksite teadma niisama hästi kui meie siin, et see ei ole ilus praktika.

15:30 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Nagu te mainisite – see oli väga õige tähelepanek –, praegu eelnõu menetledes ei näe te siin ühtegi seaduseelnõu, mis käsitleb mõnda erinevat teemat.

15:30 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:30 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Ma küsin kaks täpsustavat küsimust. Estonian Airile eraldatakse 6,2 miljonit eurot valitsuse reservfondist. Kas see raha on reaalselt olemas ja seda ei ole vaja kusagilt ümber tõsta? Teiseks, 14 miljonit eurot omavalitsustele erakoolide rahastamiseks – kas see on ikka kusagil eelarves olemas sellel või järgmisel aastal?

15:30 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Tegemist ...

15:30 Esimees Eiki Nestor

Ma pean protseduurilise märkuse tegema. Meil on praegu kõne all eelnõu 65.

15:30 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ütlen kõigile Riigikogu liikmetele, kes vahepeal on oma laua tagant ära olnud, et me menetleme praegu seaduseelnõu nr 65, raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis annab selged indikatsioonid väike- ja mikroettevõtjate aruandluse paremaks muutmiseks. Soovitan kindlasti ka küsijal sellesse sügavuti minna, sest tegemist on väga mõistliku eelnõuga.

15:31 Esimees Eiki Nestor

Nii, nüüd saime kõik asjast ühtemoodi aru. Rohkem küsimusi ei ole. Majanduskomisjoni kaasettekandja on Maris Lauri. Palun!

15:31 Maris Lauri

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Majanduskomisjon käsitles raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 65 kahel istungil. 12. oktoobri istungil selgitas teie ees esineja, et Rahandusministeerium on lisanud eelnõu teksti sätteid, mis ei ole eelnõu sisuga seotud. Nimelt, §-d 9 ja 10 sisaldavad sotsiaal- ja tulumaksuga seotud teemasid. Arutelu tulemusel leidis komisjon, et tegemist on rahanduskomisjoni pädevusalaga ning otsustas pöörduda Rahandusministeeriumi kui eelnõu algataja esindaja poole ettepanekuga nimetatud muudatused eelnõust 65 välja arvata juba enne eelnõu esimest lugemist ning algatada eraldiseisev eelnõu nende menetlemiseks parlamendis. Samuti peeti vajalikuks pöörduda Riigikogu rahanduskomisjoni poole ettepanekuga, mille kohaselt on võimalik sellise sisuga eelnõu algatada ka rahanduskomisjonil.

19. oktoobri istungil andis eelnõu eesmärkidest ja sisust ülevaate rahandusminister.

Rahandusministeerium nõustus komisjoni ettepanekuga võtta eelnõust välja tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muudatused ning leida nende muudatuste tegemiseks teine lahendus.

Arutelu komisjonis oli lühike. Esitati üks küsimus, milles paluti selgitada eelnõus toodud finantsaruandluse standardi mõistet. Ministeeriumi esindaja selgitas, et finantsaruandluse standard on osa regulatsioonist, mis kinnitatakse ministri määrusega.

Niisiis on teie ees eelnõu, mida on enne esimest lugemist muudetud. Täpsemalt öeldes on võrreldes esialgse eelnõuga tekstist välja jäetud §-d 9 ja 10, millega sooviti muuta tulumaksuseadust ja sotsiaalmaksuseadust, ning eelnõu § 1 punktis 7, millega täiendatakse raamatupidamise seaduse § 3, parandati arvulisi näitajaid suurettevõtja definitsioonis. Õige peaks olema "varad kokku 20 000 000 eurot, müügitulu 40 000 000 eurot", algses tekstis olid arvud vahetusse läinud.

Komisjoni 19. oktoobri istungil tehti järgmised menetluslikud otsused. Esiteks otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda eelnõu algataja nõusolekul muudetud kujul, teiseks otsustati teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja kolmandaks otsustati teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 19. november kell 12. Täna tähelepanu eest!

15:34 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Küsimus. Andres Herkel, palun!

15:34 Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas teil on olemas arusaam, kas see eelnõu eeldab Riigikogu koosseisu häälteenamust?

15:34 Maris Lauri

Ei eelda.

15:34 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu 65 esimene lugemine on lõpetatud. Määrati muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 19. novembri kell 12.

11. 15:34 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (120 SE) esimene lugemine

15:34 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu 120 esimene lugemine. Algataja ettekandja on rahandusminister Sven Sester. Palun!

15:35 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Teie ees on 2015. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis kannab numbrit 120. Vastutustundlikku eelarvepoliitikat järgides hoidub Eesti valitsus positiivsete lisaelarvete tegemisest. Teie ees olevate muudatusettepanekutega riigieelarve kulude ja tulude kogumaht ei muutu, kuid täpsustuvad ministeeriumide ja teiste asutuste jooksva aasta kulud. Samal kombel muudetakse jooksva aasta riigieelarvet tavapäraselt igal sügisel.

Muudatusettepanekute tegemisel oleme lähtunud põhimõttest, et riigi raha tuleb kasutada mõistlikult ja sihipäraselt. Kuna tänavune riigieelarve on koostatud möödunud aasta sügisel ning osa rahastamisvajadusi on muutunud, on ministeeriumide seatud eesmärkide paremaks täitmiseks otstarbekas riigieelarvet muuta. Teie ees olevate muudatuste eesmärk on kasutada aasta jooksul kuluproгноoside muutumise tõttu vabanevaid vahendeid riigi pakiliste probleemide lahendamiseks. Riigi kulud tervikuna ei kasva.

Kuhu siis oleme otsustanud raha suunata? Nende eelarvemuudatustega soovib valitsus eraldada kolm miljonit eurot piimatootjate ja sealihatootjate raske majandusliku olukorra leevendamiseks, nii et seda raha saaks kasutada juba enne aasta lõppu. Vahendid selleks tulevad vajaduspõhiste peretoetuste tarbeks planeeritud, kuid kasutamata jäävast rahast. See abi piimatootjatele ja sealihatootjatele on osa suuremast paketist, mille jaoks on 2016. aasta riigieelarvega kavandatud 4,6 miljonit eurot lisa. Siia lisandub Euroopa Liidu antav erakorraline abi, mida on 7,6 miljonit eurot. Nii et kokku saavad põllumehed sel ja järgmisel aastal 15,2 miljonit eurot kriisiabi.

Teise väga olulise muudatusena soovime vahendeid suunata taastusravi järjekordade lühendamiseks ning puudega inimeste abivahendite soetamiseks. See on suur samm järjekordade lühendamiseks. Samuti soovime vajaduspõhiste peretoetuste tarbeks planeeritud, kuid kasutamata jäävast rahast anda 2,34 miljonit eurot proteeside ning ortopeediliste ja muude abivahendite soetamiseks puudega isikutele, et parandada abivahendite kättesaadavust.

Kaitseministeeriumi valitsemisalas saab võimalikuks soetada kaitseotstarbelist erivarustust senisest üheksa miljoni euro võrra enam, võttes selleks tarvitusele kasutamata jääva tööjookulude raha ning hoonete ja rajatiste investeringuteks kavandatud vahendeid, mille väljamaksed on oodatud tempost maha jäänud. Kaitseministeeriumi valitsemisala investeringud vähenevad eelnõu järgi 6,7 miljonit eurot.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarves vabaneb riigimaanteede koondprojekti ja väikesaartega ühenduse pidamise jaoks laevade soetuseks planeeritud investeringute vahenditest 6,77 miljonit eurot, mille valitsus on suunanud peamiselt toetusteks taristut arendavale Eesti Raudteele. Reisijatevedu korraldav Elron saab rongide liisingumakseteks täiendavalt 2,25 miljonit eurot. Kohtute eelarves saab nüüd kasutada 1,72 miljonit eurot, mis on tekkinud tõhusama õigusemõistmise projekti kasutamata vahenditest, täitmata ametikohtade palgafondi jäägist ning kohtunike palkade väiksemast indekseerimisest varem planeerituga võrreldes, muu hulgas kohtute ja registrite infosüsteemi arendamiseks, näiteks digitoimiku ja äriregistri arenduseks.

Eesti Meremuuseum saab 154 600 eurot keskaegse koge vraki konserveerimise toetamiseks. Valitsemisalade kaupa vaadates vähenevad kõige rohkem ehk 13,9 miljonit eurot Vabariigi Valitsuse kulud, kuna valitsuse toetusfondi kaudu omavalitsustele antava toimetulekutoetuse ja vajaduspõhiste peretoetuste raha kulub tänavu vähem, kui möödunud aasta lõpul ette nägime. Toimetulekutoetust vajavate inimeste arv on taas vähenenud.

Kõige enam suurenevad Sotsiaalministeeriumi valitsemisala kulud – 7,8 miljonit eurot. Teine suurem kasv on Maaeluministeeriumi eelarves – kolm miljonit eurot piimatootjatele ja sealihatootjatele kriisiabi eraldamise tõttu.

Selle aasta riigieelarve kavandatavad tulud laekuvad oodatud mahus. Tulusid on üheksa kuuga laekunud 5,9 miljardit eurot ehk 69,8% aastaks kavandatust. Kulusid on sama ajaga tehtud 5,98 miljardit

eurot, mis on 69% aastaks planeeritud. Rahandusministeerium prognoosib, et selle aasta valitsussektori eelarve jääb nominaalselt tasakaalu. Valitsussektori struktuurset ülejääki prognoosime tasemel 1% Eesti prognoositavast SKT-st.

Austatud Riigikogu! Eesti rahanduspoliitika on ka edaspidi konservatiivne ja lisaeelarvet me selgi aastal ei tee. Teie ees oleva eelnõu tõttu riigi kulud ei kasva. Selleks aastaks kavandatud vahendeid eelarveridade vahel ümber tõstes toetame kriisiajal põllumehi ja aitame puudega inimestel saada taastusravi ja abivahendeid. Samuti teeme mitmeid riigi raha paremaks kasutamiseks vajalikke muudatusi riigikaitstes ning justiits- ja transpordivaldkonnas. Hea maksulaekumise tulemusena on valitsussektori eelarve 2015. aasta lõpuks struktuurses ülejäägis ja me läheme 2016. aastasse korras riigirahandusega. Aitäh!

15:40 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Tarmo Tamm, palun!

15:40 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Ma loodan, et nüüd on õige aeg küsida. Ilmselt ministri hääle kuulmisest ei piisa, et õiget eelnõu tabada. Ma küsin selliselt. Valitsuse reservist eraldatakse põllumeestele kolm miljonit eurot. See protsess, et raha jõuaks reaalselt põllumehe kätte, võtab pikalt aega. Kas valitsus otse oma reservist ei saaks põllumeestele raha eraldada? Mis vahet seal on? Kui otse eraldada, siis saaks ju hakata seda laiali jagama ja põllumehi toetama, mida nad hirmsasti ootavad. Miks peab see käima ministeeriumi kaudu, miks valitsus ei või otse seda eraldist teha?

15:41 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Eesti riigi süsteem on selline, et Eestis on ministeeriumid ja kogu raha liigubki ministeeriumide kaudu, selles ei ole midagi imelikku. Raha on kohe eraldatud, kui te kolme lugemisega selle eelnõu siin saalis ära koputate. Tehkem seda tempokalt, siis saavad kõik osapooled hakata seda raha kasutama, põllumehed teiste hulgas. Raha läheb ikka väga otse, sest niipea, kui otsus on ära tehtud, on see summa reservist kohe eraldatud Maaeluministeeriumile ja sealt edasi loomulikult juba konkreetsele abisaajale.

15:41 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:41 Tarmo Tamm

Aitäh! Ma küsin teise küsimuse ka ära. See 14 miljonit eurot kohalikele omavalitsustele, mis on võlg erakoolide rahastamise eest, tuleks ju sel aastal välja maksta. Või jääb see järgmisesse aastasse? Mis selle rahaga saab? See ei tule ju otse ministeeriumi eelarvest, nagu ma aru sain.

15:42 Rahandusminister Sven Sester

Seda küsimust, mis on seotud võimalike kohtuotsustega, siin hetkel ei puudutatud. 4,8 miljonit eurot on vajaduspõhise õppetootuse jääk, üleprognoositud vahendid on ülekantavad ja ka 2016. aastal on tegevuseks raha ette nähtud ja reservis olemas. Näiteks, kui järgmise aasta septembris peaks tekkima olukord, et võimalike seadusmuudatustega ei jõuta nii kaugele, et 1. septembrist ei lõpe seaduse mõju ära, siis reservis on ka selleks juba raha ette nähtud.

15:43 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Komisjoni ettekandja on Remo Holsmer. Palun!

15:43 Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Eelnõu 120 arutasime me rahanduskomisjoni koosolekul 29. oktoobril. Ettekande ministeeriumi nimel pidas asekanstler Kaie Koskaru. Eelnõu sisust andis minister juba väga põhjaliku ülevaate. Tegelikult on see üsna iga-aastane praktika, et jooksva aasta sees tõstetakse kulusid ümber, ei tehta aga lisakulutusi, on n-ö nullsummamäng. Formaalse poole pealt ütlen seda, et seaduse kohaselt saab Riigikogu eelarvemuudatusi menetlema hakata kuni kaks kuud

enne eelarveaasta lõppu, hiljem seadus seda enam ei võimalda. Selles mõttes on kõik toimunud protseduuri järgi.

Komisjonis rääkisime muudatuste mahust, mis on 33 miljonit eurot ja moodustab eelarvest 0,38%. See ei ole just ülemäära suur maht, suhteliselt normaalne. Sotsiaalministeeriumi toetuste prognoos, mis tehti selle aasta eelarve jaoks, on nüüd oluliselt korrigeeritud ja see annabki võimaluse vahendeid ümber paigutada.

Nagu ütles minister, eelnõuga on selles mõttes kiire, et põllumajandustoetused, toetused proteeside ja puudega inimeste abivahendite soetamiseks, erinevad IT-kulud ja Elroni lisatoetus vajavad kiiret väljamaksmist. Sellest tulenevalt on rahanduskomisjoni ettepanek menetleda seda eelnõu natukene kiiremas tempos, kui on tavapärane. Me võtsime konsensuslikult vastu otsuse saata eelnõu tänaseks päevakorda ning teeme ettepanekud esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks esmaspäev, 16. november kell 10. Palun eelnõu toetada! Kui on küsimusi, siis vastan. Aitäh!

15:45 Esimees Eiki Nestor

Küsimused komisjoni ettekandjale jäävad ära, kuna keegi neid ei esita. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 120 esimene lugemine on lõpetatud. Määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 16. novembri kell 10.

12. 15:45 Perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (112 SE) esimene lugemine

15:45 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 112 esimene lugemine. Algataja ettekandja on justiitsminister Urmas Reinsalu. Palun!

15:46 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Austatav Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Selle seaduseelnõu mõte on see, et võtta Eesti õiguskorda üle nn Rooma III Euroopa määrus, mis käsitleb tõhustatud koostööd abielulahutuste ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas. Selle määrusega ei ole Eesti Vabariik veel ühinenud, küll on Eesti Vabariik oma Euroopa Liidu poliitikas korduvalt väljendanud valmisolekut seda teha. Sellega ühines esialgu 14 Euroopa Liidu liikmesriiki, hiljem on liitunud veel kaks. Pärast seda, kui parlament on heaks kiitnud selle seaduse, mis räägib sellest, kuidas seda määrust kohaldada, näeb tõhustatud koostööformaati ette, et valitsus ühineks selle määrusega õiguslikult. Plaanitud on selle määruse Eesti õiguskorras rakendamiseks või jõustamiseks vajalik seadus jõustada 1. juulist 2016. Eelnõu mõte, õigemini selle Rooma III määruse mõte tuleneb sellest, et rahvusvaheline element perekonnaõiguslikes suhetes on väga suur. Inimesed on ühe või teise riigi kodanikud, paljudel juhtudel mitme Euroopa Liidu riigi või ka kolmanda riigi kodanikud. Nad on heauskselt sõlminud abielu, lootes, et see kestab üle aegade, aga paraku teeb elu oma korrektiive. Võib tekkida olukord, kus abielulahutuse hetk või see hetk, kui soovitakse abielu lahutada, saabub siis, kui üks abikaasa elab ühes Euroopa Liidu riigis, teine elab teises riigis või hoopis väljaspool Euroopa Liitu. Määruse mõte ongi reeglid sujuvamalt paika panna, et abikaasadel oleks rohkem võimalusi ja olukord oleks õigusselgem.

Määruse kohaldamine annab abikaasadele uue võimaluse Eesti õiguses igal ajal sõlmida isiklikult notariaalselt tõestatud vormis abielu lahutamise eeldustele kohaldatava õiguse kokkulepe või kokkulepet muuta. Abikaasad saavad kohaldatavaks õiguseks valida ühele järgmistest tingimustest vastava õiguse: abikaasade kokkuleppe sõlmimise aja ühise hariliku viibimiskoha riigi õiguse, abikaasade viimase ühise hariliku viibimiskoha õiguse, tingimusel et üks neist kokkuleppe sõlmimise ajal endiselt seal elab, ühe abikaasa kokkuleppe sõlmimise aja kodakondsusriigi õiguse või selle riigi õiguse, kus abielu lahutatakse.

Eelnõu seadusena vastuvõtmise korral eristub perekonnaseisuasutuste ja notarite abielu lahutamise pädevus. Endiselt täidavad notarid abielu lahutamisel perekonnaseisuasutuste ülesandeid seaduses sätestatud erisustega, kuid erinevalt varasemast antakse notaritele võrreldes

perekonnaseisuasutustega lisapädevus. Notarid võivad eelnõu kohaselt abielu lahutada ka siis, kui abielu lahutamisel esineb välismaine element, sh juhul, kui abielu lahutamisele tuleb kohaldada välisriigi õigust. Samal ajal on perekonnaseisuasutustel pädevus abielu lahutada üksnes siis, kui kohaldatakse Eesti õigust.

Eelnõuga tuuakse selgemalt välja kohaldatava õiguse väljaselgitamise ja kokkuleppe sõlmimise üldreeglid kohtumenetluses. Seaduses pannakse selgelt paika, et kohtumenetluses kuulub kohaldatava õiguse väljaselgitamine eelmenetluse ülesannete hulka. Samuti täpsustatakse, et kohaldatava õiguse kokkulepet saab kohtumenetluses sõlmida kuni eelmenetluse lõppemiseni või kirjalikus menetluses taotluste esitamise tähtaja möödumiseni.

Eelnõu on analüüsitud ja see on läbi teinud kooskõlastusprotseduuri. Kokkuvõtlikult öeldes peaks see looma Eesti õiguskorras Eesti kodanikele, kes liiguvad ringi maailmas ja Euroopa Liidu ruumis, õiguslikku lisakaitset. Palun seda eelnõu arutada ja toetada! Aitäh!

15:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile on küsimusi. Imre Sooäär, palun!

15:51 Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Õiguskomisjonis oli meil selle eelnõu arutelul väike debatt selle üle, kuidas selle seaduse alusel hakkab Eestis toimuma välismaal sõlmitud eritüübiliste abielude või kooselude lahutamine. Ma pean silmas näiteks samasooliste abielude lahutamist, aga ka seda, et on riike, kus on võimalik, et inimesel on mitu seaduslikku abikaasat, ja meil tekkis küsimus, kuidas peaks käima nende paaride või, kuidas neid nimetatigi, mitmikkombinatsioonide lahutamine Eestis. Ka pagulaste tõttu võib tekkida olukord, kus ühel mehel on mitu naist ja ta tahab neist kõigist Eestis lahutada. Kas see on selle seaduse alusel võimalik?

15:51 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Rooma III üldine põhimõte on see, piltlikult öeldes, et kui kohus hakkab kohaldama välisriigi õigust, siis ta on selle õiguse kohaldamise n-ö agent. See ei tähenda, et Eesti riigi õiguses on sätestatud samad reeglid, mis on näiteks abielu vormilistele nõuetele seatud mingis kolmandas riigis või teises Euroopa Liidu liikmesriigis. On selge, et siin on teatud põhimõttelised kitsendused, mida neid asju menetledes peavad arvestama ka kohtud. Eesti perekonnaseadus määrab üheselt kindlaks, et abielu on tühine, kui abielus on samast soost isikud, ning ka rahvusvahelise eraõiguse seadus määrab kindlaks, et välisriigi õigust ei kohaldata, kui kohaldamine viiks tulemusele, mis on ilmselgelt vastuolus Eesti õiguse oluliste põhimõtetega. Sellisel juhul kohaldatakse Eesti õigust. Ka Rooma III määrus annab oma artiklis 12 erandi. Üldine põhimõte on see, et kohtud peavad kohaldama selle riigi õigust, mis rahvusvahelise elemendi järgi kuuluks kohaldamisele selles liikmesriigis. Siin on üks selge erand. Niinimetatud foorumi kohus ehk see kohus, kuhu konkreetne taotlus on esitatud, et abielu teise riigi õiguse alusel lahutada, võib keelduda siis, kui kohaldamine on ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga. See avalik kord ei ole Euroopa Liidu tsiviilsuhete valdkonnas mõistetav samamoodi kui avalik kord, mis on kirjas Eesti õiguses, ütleme, sel ei ole korrakaitsest tähendust, vaid see on n-ö heade kommete tähenduses tsiviilõigusliku terminina, nagu seda mõistab Eesti tsiviilseadustiku üldosa seadus. Nii et kokkuvõtte on see, et nn mitmikabielu suhtes, praegusel juhul on tegemist mitmenaisepidamisega, ei kuuluks minu hinnangul rakendamisele selle määruse artikkel 12, samuti ei rakendata seda samast soost isikute abielu suhtes, kuid kohaldaja iseenesest on konkreetselt kohus, kes selle otsustuse teeb. Tõepoolest võib tekkida juhtum, kus Euroopa Liidu liikmesriigis taotletakse kolmanda riigi õiguse kohaldamist, aga see ei pruugi puudutada ei mitmikabielu ega ka samasooliste isikute abielu, kuid abielu lahutamise menetlusele on selle kolmanda riigi õiguses seatud sellised tingimused, mis on Eesti õiguskorra järgi olemuslikult vastuolus avaliku korraga. Sellisel juhul on kohtul pädevus jätta see kohaldamata. Niisugune ekstreemne juhtum, et abielulahutuse menetlus võiks olla vastuolus avaliku korraga, on näiteks šariaadiõiguse kohaldamine, mis ühele abikaasale ehk naisele ei anna piisavat õiguskaitset.

15:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

15:55 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Alles te esinesite meile hiilgava ettekandega sellest, kuidas me lämbume seadusloome ja Euroopa Liidu direktiivide ülevõtmise käes. Kui palju on teie sahtlis veel Euroopa Liidu direktiive, mis sel aastal meie ette jõuavad?

15:56 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Üks määrus tuleb kõne alla järgmise punkti arutelul, kui kõne all on pärimisseaduse muutmine. Aga ma arvan, et siin tuleb eristada kahte asja. Üks asi on regulatsioonid, mis tekitavad Eesti õiguskorras halduskoormust, n-ö täiendavat bürokraatiat. Teiseks on regulatsioonid, mille eesmärk on Euroopa Liidu teatud aluspõhimõtete parem realiseerumine, mille loogika on see, et inimestel oleks omavahelises suhtlemises selgem ja turvalisem käituda, et ei oleks liiga palju piiranguid, mis tulenevad eri liikmesriikide õigusest tekkinud vastuoludest. Praegu on, ma arvan, tegemist selle viimase variandiga. Rooma III määruse rakendamine ei too Eesti õiguskorras kaasa ei ülemääraseid kulutusi ega bürokraatiat. Iseenesest on see määrus ise pikk ja bürokraatlik tekst, aga üldpõhimõtte on ikkagi see, et kui abiellunud isikud tahavad lahutada, siis on neil suurem turvalisus selles mõttes, mis õigust kohaldama hakatakse. Ma arvan, et osa reegleid Euroopas loob bürokraatiat juurde, aga osa võimaldab inimestel oma õigusi paremini kaitsta. Ma arvan, et praegu on kõne all pigem teine plokk.

15:57 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

15:57 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud minister! Enne olid jutuks mitmenaisepidamine ja samasooliste abielud ning nende abielude lahutamine. Aga kuidas on võimalik Eesti kodanikul abielluda varjupaigataotlejaga, mis seaduste järgi see käib ja kas see eelnõu seda kuidagi puudutab? Kas sellised asjad, abielud varjupaigataotlejatega, on uus trend?

15:58 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma ei oska öelda, kas see on uus trend. Selge on, et ikka on ühes või teises riigis elamisõiguse saamiseks kasutatud, ütleme, fiktiivseid abielusid. Ma ei ole küll kursis, et see probleem oleks Eesti õiguspraktikas ülemäära suure kaaluga üles kerkinud, aga arvan, et pikema immigratsioonikogemusega Lääne-Euroopa heaaluriikidel on selle koha pealt kogemusi. Ka Eesti perekonnaõigus reguleerib seda, mis puudutab fiktiivseid abielusid, ja neid regulatsioone tuleb siis kohaldada. Inimestel on loomulikult õigus oma riigi õiguse alusel abielluda ja kui neil on tegelik tahe perekonda moodustada, siis niivõrd, kui võrd see on kooskõlas perekonnaõiguse üldiste põhimõtetega selles liikmesriigis, konkreetselt Eesti riigis, tuleb sellest ka lähtuda. Perekonnaõigus reguleerib seda, kuidas menetleda fiktiivseid abielusid. Kuna sellest tulenevad oma siirded ka välisriikide õigusesse, siis tulebki neid sellest lähtudes käsitleda.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Palun kõnepulti õiguskomisjoni esimehe Heljo Pikhofi!

16:00 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Õiguskomisjon valmistas perekonnaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu esimest lugemist ette 26. oktoobril. Istungil osalesid justiitsminister Urmas Reinsalu ja eelnõu koostajana Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Andra Salk.

Justiitsminister selgitas, et eelnõuga muudetakse perekonnaseadust, notariaadiseadust, notari tasu seadust, perekonnaseisutoimingute seadust, tsiviilkohtumenetluse seadustikku ja tõestamiseadust, et tagada Eesti ühinemisel tõhustatud koostööga abielulahutuse ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas Eesti suhtes kohalduma hakkava Euroopa Liidu Nõukogu määruse, st Rooma III määruse sujuv rakendamine. Eelnõu seondub Eesti kavatsusega osaleda tõhustatud koostöös abielulahutuse ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas. Rooma III määrusega ühtlustatakse abielulahutuse ja lahusele suhtes kohalduva õiguse norme, antakse abikaasadele võimalus valida abielulahutuse või

lahuselu suhtes kohalduv õigus piiratud kriteeriumide hulgast ning määratakse kohalduva õiguse reeglid abikaasade kokkuleppelise valiku puudumise korral.

Rooma III määrus on puuduv lüli Euroopa Liidu rahvusvahelises perekonnaõiguses. Praegu kehtib Euroopa Liidu määrus, mida nimetatakse Brüssel Ila määruseks ja mille ülesanne on reguleerida kohtualluvust ja kohtulahendite tunnustamist ning täitmist perekonnaasjades, sh lahutamisel. Kuid üksnes kohtualluvuse reeglite ühtlustamine Euroopa Liidu tasandil ei taga, et perekonnaasjade lahendamine Euroopa Liidus toimuks sarnaste põhimõtete järgi ja tulemused oleksid igas liikmesriigis ühetaoliselt prognoositavad. Selle lüli lisamine, st kohaldatava õiguse kindlaksmääramine, ongi Rooma III määruse eesmärk.

Arvestades, et Rooma III määrus on otsekohalduv Euroopa Liidu õigusakt, on eelnõus esitatud seadusmuudatuse eesmärk vaid toetada selle määruse praktikas rakendamist. See on parema õigusselguse loomine riigisisises õiguses.

Praegu saavad meie notarid lahutada Eestis ja Eesti seaduse alusel sõlmitud abielusid, edaspidi oleks notaritel õigus lahutada ka selliseid abielusid, mis on sõlmitud mujal, välisriigi õigust kohaldades. Selle riikidevahelise koostööga on tänaseks otsustanud ühineda juba 16 riiki. Minister selgitas komisjonis, et kui kokkuleppe kohaselt kohaldamisele kuuluv õigus oleks vastuolus Eestis kehtivate perekonnaõiguslike aluspõhimõtetega, siis selline valitud õiguskord Eestis kohaldamisele ei kuulu. Näitena tõi minister, et kohaldamisele ei kuulu lahutamine islami reeglite alusel, sest naisel puudub siis võimalus enda õiguste eest seista.

Komisjonis tekkis küsimus, et kui poolte vahel puudub abielu lahutamisel kohaldatava õiguse suhtes kokkulepe, millist õigust siis kohaldatakse. Ministri esindajad selgitasid, et sellisteks juhtudeks annab kehtiv õigus alternatiivid riikidevahelistest õigusabilepingutest ja rahvusvahelise eraõiguse seadusest tulenevalt.

Komisjonis tekkis mitmeid küsimusi. Ühele küsimusele minister siin juba vastas, nimelt, kas Rooma III määruse kohaselt tuleb lahutada ka teises riigis sõlmitud samasooliste paaride abielu. Samuti tekkis küsimus, kuidas jõuab info Eestis toimunud lahutuse kohta teise riigi registrisse. Oli ka soov eelnõusse või seletuskirja täpselt kirja panna, milline on kirjalikus menetluses taotluse esitamise tähtaeg. Pärast komisjoni arutelu otsustas komisjon konsensuslikult teha ettepaneku saata eelnõu täiskogu päevakorda kolmapäevaks, 11. novembriks 2015 ja teha täiskogule ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 25. november kell 17 ja komisjoni ettekandjaks Heljo Pikhof. Aitäh!

16:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud ettekandja, teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 112 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu 112 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 25. novembri kell 17. Oleme 12. päevakorrapunkti läbi arutanud.

13. 16:06 Pärmissaaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (113 SE) esimene lugemine

16:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase viimase, 13. päevakorrapunkti juurde. Algab Vabariigi Valitsuse algatatud pärmissaaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 113 esimene lugemine. Ettekandja on justiitsminister Urmas Reinsalu. Palun!

16:07 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu aseesimees! Austavad Riigikogu liikmed! See õigusakt seostub samuti ühe tsiviilõiguse valdkonnaga, selle eesmärk on luua pärimisõiguse valdkonnas Euroopa Liidu koostöö abil õigusselgus ja mugav asjaajamine. Tegemist on Euroopa Liidu pärimisasjade määruse rakendamisega Eesti õiguskorras. See määrus jõustus selle aasta augustis ja selles rahvusvahelises elemendis on tema täitmine juba täna Eesti õiguskorras kohustuslik. Rakendamiseks on vajalikud aga seadusmuudatused, mis on ette valmistatud. Me taotleme nende jõustamist üldkorras parlamendi menetlusgraafiku

kohaselt.

Määruse mõte on luua kogu Euroopa Liidu tasandil ühtlustatud menetlusreeglid rahvusvaheliste pärimisasjade lahendamiseks. Pannakse paika, milline õigus pärimisasjale kohaldub ja millises liikmesriigis tuleb see asi lahendada. Jällegi võivad siin tekkida küsimused. Kui pärandaja on näiteks ühe Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kes elab teises riigis ja pärandab kolmandas liikmesriigis või oma kodakondsuse järgses riigis elavatele isikutele, siis tekib küsimus, mis riigi õigust kohaldada. See annab isikule, kes näiteks on Eesti kodanik, elab Saksamaal ja tahab pärandada Eesti õiguse järgi oma lastele vara, õiguse teha seda testamendis. Sellisel juhul peab Saksa kohus kohaldama Eesti õigust ja selle õiguse alusel saavad need isikud pärida.

Lisaks lihtsustatakse määrusega pärimisõiguslike dokumentide ringlust ning uue dokumendina luuakse Euroopa pärimistunnistus, mis annab inimesele lisavõimaluse oma õigusi teises liikmesriigis tõendada. See on lihtsalt tarbijasõbralikkuse huvides. Kui näiteks inimene saab teada, et tema sugulane Portugalis on kahetsusväärset ära surnud, siis ametiisik, kes Portugalis menetleb pärandvaraga seotud küsimusi, võtab temaga ühendust, ja isikul ei ole enam ülemääraseid kohustusi, näiteks kohustust Portugali kohale sõita ja hakata Portugali õiguse alusel asju ajama, vaid on võimalik kasutada Euroopa pärimistunnistust, mille abil saab oma pärijaõigusi teises liikmesriigis lihtsamalt tõendada. Näiteks, kui pärimisasja menetletakse Eestis, kuid osa pärandvarast asub Soomes, on pärijal võimalik oma õiguse tõendamiseks kasutada Soomes Euroopa pärimistunnistust. See ei ole kohustuslik dokument, aga seda on võimalik soovi korral saada ja tervemõistlik on rahvusvahelise elemendi esinemise korral seda muidugi teha. Tuleb pöörduda Eesti notari poole ja saab tõendi selle kohta, et ollakse õigustatud isik. Samuti antakse notaritele lisapädevus piiriülese pärimisasja lahendamiseks. Üldreegel pärimismääruse järgi on see, et pärimisasi tuleb lahendada selles riigis, kus oli pärandaja harilik viibimiskoht, kus ta tegelikult elas. Kuid siin on ka erandeid. Näiteks saavad olukorras, kus Eesti kodanik on elanud viimased aastad Rootsis, kuid oma testamendis on valinud oma pärimisele kohalduvaks õiguseks Eesti õiguse, Eestis asuvad pärijad omavahel kokku leppida, et pärimisasi kuulub lahendamisele notari juures ja just Eestis.

Lisaks tehakse eelnõus täpsustavaid muudatusi ka meie riigisisest õigust puudutavas pärimisregistri regulatsioonis.

Eelnõu on läbi teinud kooskõlastusringi. Lisakulutusi nõuab eelnõu niivõrd, et pärimisregistri ja e-notari andmebaasis tuleb teha tehnilisi arendusi, aga need katab Notarite Koda, riigile siit vahetuid kulutusi ei teki. Ma arvan, et see on üks näide, kus Euroopa Liidu õigus, olles küll oma olemuselt piisavalt keeruline, ei loo mitte lisabürokraatiat, vaid võimaldab konkreetse inimese õigusi, olgu ta siis pärija või pärandaja, paremini realiseerida, lähtudes isiku valikutest. Palun seda eelnõu toetada! Aitäh!

16:11 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud minister, teile on jällegi küsimusi. Urve Tiidus, palun!

16:11 Urve Tiidus

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Tärcas üks küsimus puhtast uudishimust, võib-olla oleksin võinud selle ise välja uurida. Miks ei ole ühtlustatud menetlusreeglitega ühinenud Suurbritannia, Iirimaa ja Taani? Kas seda tausta on võimalik kuidagi seletada?

16:12 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel on nendel kolmel riigil sellise erandi tegemise võimalus. See seondus nende riikide liitumislepingu tingimustega. Suurbritannia kohta tuleb öelda, et jättes kõrvale üldise euroskeptilisema hoiaku, on Suurbritannial teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes üks spetsiifiline tunnus. Nende õiguskorras on selline hoiak, et nende kohtute otsused peavad olema ülimusliku kaaluga. Seetõttu kõik need regulatsioonid, ütleme, ühis- ja pärandvara menetlemise korral, mis nende kohtute õigust piiravad, ei ole Suurbritanniale Euroopa Liidu poliitika teostamisel üldiselt pärikarva. Kui Inglise kohus peaks hakkama Eesti õiguse alusel mingit küsimust lahendama, siis nad eelistavad nendes küsimustes olla alalhoidlikumad. Küllap olid ka Iirimaa oma riikliku õiguskorra mõttes kaalukad motiivid, aga neid ei ole ma lähemalt uurinud.

16:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:13 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea justiitsminister! Kui ma õigesti kuulsin, siis te ütlesite, et tegemist on juba jõustunud seadusega ja nüüd on vaja rakendusaktid vastu võtta. Kas see on siis uus n-ö homoseadus, mille eelmine koosseis vastu võttis ja mille rakendusakte tuleb nüüd meil hakata vastu võtma?

16:13 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Eesti riigis toimub Euroopa Liidu õiguskorraga liitumine nõnda, et ministrite töörühmas arutatakse asjad läbi, ministrite nõukogus väljendab Eesti riik oma seisukohta, ühinedes mingi õigusaktiga või mitte, ja siis seda õigusakti menetletakse Euroopa Parlamendis. Enne seda antakse Riigikogus volitus ühineda või ei anta seda. Kui ei anta, siis ei saa ühineda või tuleb hääletada vastu. Nii ongi see meie riigi enda siseõiguse järgi toimunud, nii me oleme seda õiguskorda üle võtnud. Õige on see, et 17. augustist on n-ö kohaldamisõiguse alusel Eesti kodanikul õigus selliseid võimalusi nõuda. Aga ettevalmistav töö Justiitsministeeriumis nõudis ka oma aja, me ei tahtnud teha niisugust asja uisapäisa. Me tegime läbi ka avaliku kaasamise protseduuri. Ma ei salga, et vormiliselt laitmatum oleks olnud, kui 17. augustil oleks seadus olnud vastu võetud. Aga meil tuleb seda teha nüüd. Mul jääb üle ainult öelda, et üldreegel peab olema see – ma loodan, et meil õnnestub sellest tulevikus kinni pidada –, et Euroopa Liidu õiguse asjad ei jää venima või need protsessid võiksid olla paralleelsed. Mõistlik oleks pigem, et kui meile on asi teada, siis me teeme selle enne ära ja Euroopa Liidu õiguskorra säte tuleb hiljem. Eelmises punktis me käsitlesime Rooma III. Seal me tahamegi talitada täpselt nii. Me tahame enne võtta normi vastu, nii et meie riigi õiguses oleks see paigas, ja siis ühineme Euroopa Liidu määrusega.

16:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud minister, teile rohkem küsimusi ei ole. Palun kõnepulti õiguskomisjoni liikme Imre Sooäär!

16:15 Imre Sooäär

Hea juhataja! Austatud kolleegid! Riigikogu õiguskomisjon arutas eelnõu 113 esmaspäeval, 26. oktoobril. Kutsutud olid justiitsminister ja Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Triin Tõnisson. Justiitsminister selgitas komisjonile, et eelnõu 113 puhul on tegu otsekohalduva määrusega, mille sätteid ei ole vaja tuua Eesti õigusesse, küll aga on määruse rakendamiseks vaja teha mõningaid muudatusi Eesti õiguses. Määrusega luuakse Euroopa Liidu tasandil ühtlustatud menetlusreeglid rahvusvaheliste pärimisvaidluste lahendamiseks. Nagu minister siin mainis, täiesti uue institutsioonina luuakse määrusega tunnustamisele kuuluv Euroopa pärimistunnistus, mille abil saavad oma õigusi tõendada pärijad ja teised, kes peavad teises liikmesriigis kasutama oma õiguslikku seisundit või teostama oma õigusi pärija või annakusaajana. Sätetatakse ka pärimisregistri eesmärk ja pärimisregistri andmete õiguslik tähendus, see tähendab, et pärimisregistri andmetel on vaid informatiivne tähendus. Samuti nähakse ette, millistes olukordades peab registripidaja – Eestis on selleks Notarite Koda – tegema pärimisregistrisse kandeid ning väljastama sealt andmeid. Eri liikmesriikides on selleks erinevad institutsioonid, Eestis on selleks Notarite Koda. Komisjonis tekkis arutelu selle üle, kas määruse regulatsioon võib luua olukorra, kus tekivad nn pärandipõgenikud ehk inimesed, kes valivad pärandi vastuvõtmiseks madalama pärandimaksu määruga või hoopis ilma pärandimaksuta riigi. Justiitsminister selgitas, et kohalduv määrus ei tohiks mõjutada pärandi vastuvõtmisega seotud maksude tasumist, ka ei sisalda eelnõu maksuseaduste muudatusi. Küll aga möönis minister, et analoogiline situatsioon võib tekkida ka maksuseaduste ja muude piiriüleste olukordade puhul, kui inimestel on igal juhul õigus valida riik, kus neil on optimaalne oma asju toimetada. Ei saa välistada, et keegi võtab ette tee Eestisse, selleks et siin oma pärandit vastu võtta. Küll aga leidsid komisjoni liikmed, et sellest tuleks Eestile ainult tulu, kui Eestisse tuleks jõukaid pärijaid või pärandisaajaid juurde ja see raha läheks Eestis ringlusesse. Iseenesest Eestile sellest midagi halba ei oleks, ainult kasu.

Arutati ka selle üle, kuidas toimib Eestis kehtiv pärimissüsteem ning kuidas saab notar infot pärijate kohta. Komisjoni liikmetel oli küsimusi ka notarite pädevusnormide kohta. Eelnõuga antakse notaritele lisapädevus piiriülese pärimisasja lahendamiseks. Üldreeglina tuleb pärimisasi lahendada selles riigis, kus oli pärandaja harilik viibimiskoht. Sellele lisaks nähakse määruses ette täiendavaid aluseid. Lihtsamaks muutub pärimisõiguslike dokumentide ringlus, kuna määrusega luuakse ühtsed

kohtulahendite tunnustamise, täidetavuse ja täitmise ning ametlike dokumentide ja kohtulike kokkulepete vastuvõtmise ja täiendamise reeglid.

Komisjoni istungil tekkis ka küsimus pensioniosakute pärimise ja vastavate tähtaegade kohta. Selle tõstatas komisjoni liige Olga Ivanova. Kuna ministeeriumi ametnikud pidid seda teemat täpsustama, siis me saime hiljem Justiitsministeeriumist kirjalikult põhjaliku vastuse, mida ma lühidalt refereerin.

Kohustusliku pensionifondi osakute pärimine ja päritud osakute kasutamine on reguleeritud kogumispensionide seaduse 2. peatüki 5. jaos. Osakuomaniku surma korral lähevad osakud üle pärijale, kellel on õigus päritud osakud oma pensionikontole kanda või need tagasi võtta. Registripidaja tunnistab pärandvara hulka kuuluvad osakud omal algatusel kehtetuks, kui pärast kümne aasta möödumist pärandi avanemisest ei ole osakuid tagasi võetud ega pärija pensionikontole kantud. Niisiis, eelnõuga 113 kehtiva regulatsiooni seda osa ei muudeta ja kehtima jääb praegune kord.

Ka see teema, mille tõstatas kolleeg Urve Tiidus ministrile küsimust esitades, oli lühidalt komisjonis arutelul.

Ministeerium esitas eelnõu Eesti Advokatuurile, Eesti Juristide Liidule, Eesti Kohtunike Ühingule, Notarite Kojale, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Tallinna Tehnikaülikooli Õigusinstituudile, Tallinna Ülikooli Õigusakadeemiale, Riigikohtule, Tallinna Ringkonnakohtule, Tartu Ringkonnakohtule, Harju Maakohtule, Pärnu Maakohtule, Tartu Maakohtule ja Viru Maakohtule. Oma märkused ja ettepanekud esitasid Riigikohus, Tartu Maakohus ja Notarite Koda. Neid võeti eelnõu koostamisel arvesse. Sellega arutelu piirdus.

Komisjon tegi neli otsust. Meil on ettepanek saata eelnõu täiskogu päevakorda 11. novembriks, teiseks teeme ettepaneku esimene lugemine lõpetada, kolmandaks on meil ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 25. november ja neljandaks otsustasime määrata ettekandjaks siinkõneleja. Kõik komisjoni otsused tehti konsensuslikult. Tänan!

16:22 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soov pidada läbirääkimisi?

Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 113 esimene lugemine lõpetada.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määrän eelnõu 113 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 25. novembri kell 17.

Head kolleegid, tänane Riigikogu istung on lõppenud. Head koduteed! Kohtumiseni homme hommikul!

Istungi lõpp kell 16.23.